ኤርትርየ ሕዳስ

16ይት ሰነት ዕልብ 06 | ኣርቡዕ 08 ፌብርዋሪ 2023 | ዋጋ 2.00 ነቅፊ

ኣስመረ፡ ውዛረት እዕላም ዲብ ኣብሳር ፎቶግራፍ

ውዛረት እዕላም ዲብ ኣብሳር ፎቶግራፍ ወእተ ምህነት ብጽሕት ለህሌት ደረጃት ቴክኖሎጂ፡ ለረከዘ እብ ፍዕል ወነዘር ለትተለ ተእሂል ዲብ ኣስመረ ሀበት።

እትሊ ዲብ ክልኤ ደረጃት እግል ገዳይም ወመአንብተት ለተሀየበ ተእሂል፡ ምንለትፈናተ ኣቅሳም ውዛረት እዕላም ለመጽአው 51 ሐዳይሰ ወተጃርብ ለቦም ወ2 ምን ኣንፋር ውዛረት ሐርስ ሻረከው እቱ።

እሊ መደት ክልኤ ሳምን ለኣተላለ ዓም ኣግቡይ ተሰዊር ለረከዘ ተእሂል፡ ታሪክ ወኣግቡይ ምጽአት ወዐቦት ፎቶግራፍ፡ መትነፋዕ ሌንስ፡ መቅሬሕ በርሀት ወሕብር፡ ነዘሞት ስወር፡ ጅንስ መለፍ ዲብ ካሜረት፡ ኣግቡይ ኣፍገሮት ስወር ዲጂታል፡ ውቴክኖሎጂ ካሜራት ለታይን ዐለ።

ዮም 6 ፌብርዋሪ ዲብ ቃዐት "ሃገር ሜድያ" ዲብ ገብኣት ዓደት መድሐራት፡ ዲብ ውዛረት እዕላም ሙዲር ፈርዕ ጠወሮት መቅደረት ኣዳም ኣሰይድ ዐብዱላሂ ዳምር፡ ምን ዮም 23 ጃንዋሪ ኣስክ 4 ፌብርዋሪ፡ ለተሀየበ ተእሂል፡ ኣተላላይ ናይለ ውዛረት ምን ወክድ እት ወክድ መቅደረት ኣዳመ እንዴ ጠወረት፡ በራምጅ ሸቅል እግል ተኣስኔ ትወድዩ ለህሌት ጅህድ ክምቱ ሸርሐ።

ወኪለ ትደሐረው፡ እብ ጀሀቱ ውዛረት እዕላም፡ - በቃዐት ምህነት ቅድረት ኣንፋር እንዴ ኣደቀበት ዝያድ ከም ለኣደሞየ እግል ልግብኣ ትወድዩ ለህሌት ጸገም እንዴ ሐመደ፡ ለከስበው ኣምር ተሰዊር ሳደፍ ለዐለ መሻክል እግል ለኣርትየ እብ ሕሰር እግል ልሸቀው ለሰዴ ክምቱ ሐበረ።

ለተእሂል እብ መዓወነት ሙሰውሪን ገዳይም ውዛረት እዕላም ወምን ኣሜርከ ለመጽአ በዐል መቅደረት ስወር ኣሰይድ ያረድ ጸጋይ ተሀየበ።

ሰዑድየ፡ መዳፈዐት ወዐማር ወጠን ለከሰሰ እጅትመዕ ገብእ

ኤረትርዩን ስካን ደማም ወኮበር- መንጠቀት ምፍጋር ጽሓይ ሰዑድየ፡ በራምጅ መዳፍዐት ወጠን እግል ልትደቀብ ምኖም ለልጠለብ እግል ሊደው ዱልያም ክምቶም ኣከደው።

ህቶም እሊ ለሸርሐው፡ መስኡለት ተንፊዝየት ሰፋረት ኤረትርየ ኣሰይደ ወይኒ ገረዝግሄር ዲብ ዮም 3 ፌብርዋሪ ዲብ ወዴቱ እግሎም ሰሚናር ቱ።

እተ ሰሚናር፡ ኣሰይደ ወይኒ፡ ሸዐብ ኤረትርየ፡ ፈድል ስሙዱ፡ በቃዐት ሜርሒቱ ወፈራሰት ዴሹ እትለ መርሐለት ክም በጽሐ ኣፍሀመት።

እምበል እሊ፡ ዲብ ሐልፈየ ሰኖታት ለትሰርገለ በራምጅ ዐማር እብ መጅብ ለዐለ ተሐድያት ክቡድ ለትከሰሰ ሐብሬ ሀበት።

ምሸእርከት እብ ጀሀቶም፡ መትነዛሞም እንዴ ኣደቀበው፡ መሻረከቶም ዲብ ክሉ በራምጅ ወጠን እግል ለዓቡ መዳላዮም ኣከደው።

ቅብለት በሐር ቀየሕ፡ ሕዛዕ ለከሰሰ እጅትመዕ ገብእ

እት ኣቅሊም ቅብለት በሐር ቀየሕ፡ ዲብ ሕዝዐት ወጠንየት ለገብእ ከራብ ዕጨይ እግል ልትከራዕ፡ ዲብ መጅተማዕ ለገብእ ኣትፋዝያት እበ ትወቀለት እግል ለኣተላሌ፡ ዲብ ዮም 1 ፌብርዋሪ ዲበ ገብኣ እጅትማዕ ሊከ ትቀደመት።

እተ መስኡሊን መክተብ መራቀበት ዕጨይ ዲብ ምዴርያት ለሐድረው እጅትማዕ፡ ወኪል በዐል ሰልጠት ዕጨይ ወሔዋን ከደን ኣቅሊም ካፒተን ጽሃዬ ተክሌ፡ ርዝቅ ዕጨይ ወሔዋናት ከደን እግል ልትረሸድ ለገብእ ወራታት እምበል መሻረከት ሙጅተማዕ እግል ልትዐወት ሰበት ኢቀድር፡ መታብዐት ሙደራእ ምዴርያት ወደዋይሕ እግል ቲዚድ ትፋነ።

እተ ሐልፈት ሰነት፡ እምበል ገበይ ቃኑን 800 ኩንታል ፈሐም ወ450 ኩንታል ዕጨይ ለጸዐነየ 265 መኪነት ከም ትጽበጠየ፡ ለመካይን እብ ዓመት 1.5 ሚልዮን ነቅፈ ቅራመት ከም ደፍዐየ ሐበረ።

በራምጅ ገማል እበ ከሰሰ፡ ዲብ መራክዝ ሸትል ግንዳዕ ወነቅፈ ለትዳለ ሐድ 90 ኣልፍ ሸትል ከም ትሸተለ፡ ወእግል ዝያድ ደማነት፡ ዓቅቢት ኣስክ ደረጃት ንቃዋ እግል ትትከሬ በራምጅ ክም ሀለ ሸርሐ።

"ዝያደት ለህሌት ከራብ ኪደት ሕዛዕ እብ ንዋይ ሐን መራቀበት እት ትእቴ፡ እብ በዐል ሰልጠት ዕጨይ ወሔዋናት ከደን ለትዳለ ቃኑን እት ፍዕል እግል ልውዐል" ለቤለ መመቅረሓይ ሸቅል በዐል ሰልጠት ዕጨይ ወሔዋን ከደን ኮሎኔል ክንፌ ሃብቶም፡ በዲል ጣቀት እግል ልትዳሌ፡ ዲብ ረሸዶትለ ሕዛዕ እግል ልትደቀብ ኣትፋቀደ።

ሙዲር ምዴርየት ግንዳዕ ኣሰይድ ዑመር ያሕየ እብ ጀሀቱ፡ ሕፍዘት ሕዛዕ ዲብ ብዝሔ መክሉቅ ለቡቱ ዶር እንዴ ዘክረ፡ እዳረት ምዴርየት ኣውለውየት እንዴ ሀበት ክም ትከደም እቱ ኣከደ።

እት ደንጎበ ምሻርከት፡ ነድ ሕዛዕ ወመትሸርሻር ትርበት ምስል ተዐዲን ደሀብ ዕላቀት ሰበት ቡ፡ መታብዐት እግል ትግባእ እቱ፡ ዲብ መራቀበት ከራብ ዕጨይ ሙጅተማዕ ሙሻረከቱ እግል ቲዚድ ወሰብ ንዋይ ዲብ ሕዛዕ እግል ኢልእተው ለልብል ረኣይ ቀደመው።

እት ኣቅሊም ቅብለት በሐር ቀየሕ ምነ ሀለ 700 ኣልፍ ሄክታር ሕዛዕ 6 ኣልፍ ሄክታር እት ምዴርየት ግንዳዕ ሀለ።

ከበር እሸትሸሃድ

ነፈር እዳረት ኣቅሊም ምግብ - ገዲም ምናድል ኣረፋይኔ ክንፌ ጎይትኣም፡ እት ዮም 2 ፌብሩዋሪ ዲብ 88 ሰነት ዕምሩ እብ ሕማም ኣስተሸሀደ።

እት ሰነት 1970 ኣስክ ሰነት 1974 ዲብ ሚላኖ - ኢጣልየ ነፈር መነዘመት ጀማሂር ወቅዋት ሸዐብ እንዴ ገብኣ ከድም ሐቀለ ጸንሐ፡ እት ሰነት 1975 እት ንዳል ለትሐበረ ምናድል ኣረፋይኔ፡ ዲብ እዳረት ሸዐብ ኣስክ እብ ደረጃት መስኡል ሐሸም፡ ሐቀ ሕርየት ህዬ ዲብ እዳረት ኣቅሊም ምግብ ዲብለትፈናተ ውሕዳት እብ ደረጃት መስኡልየት፡ እግል ሸዕቡ ወወጠኑ እብ መትሰባል ለከድመ ምሔርባይ ቱ።

ሸሂድ ገዲም ምናድል ኣረፋይኔ ክንፌ፡ በዐል ፈራዕ ወኣብ 5 ውላድ ቱ።

ዓደት ቀብሩ ህዬ፡ ዮም 3 ፈብሩዋሪ ሰር ምዕል ዲብ ኣካን መቅበረት ምሔርበት ኣስመረ ተመት።

እዳረት ኣቅሊም ምግብ፡ እብ እስትሸሀድ ገዲም ነፈረ ምናድል ኣረፋይኔ ክንፌ ለትሰምዐየ ሐዘን እት ሸሬሕ፡ እግል ዐይለቱ መልህያም ንዳሉ ወመሻቂቱ ኤማን ወሰብር ለህበኩም ትብል።

መዳሊት 33ይት ሰነት ዐመልየት ፈንቅል ተምም

33ይት ሰነት ዐመልየት ፈንቅል፡ “ፈንቅል - ገለድ-ሳብት” እበ ትብል ስቅራት፡ ምን ዮም 10 አሰክ ዮም 12 ፌብርዋሪ እግል ትትዐየድ ክምቱ፡ መስኡለት ልጅነት ዓያድ አቅሊም ቅብለት በሐር ቀየሕ አሰይደ ዘይነብ ዑመር ሐበረት።

ለዒድ እግል ልትነየር ገብእ ለጸንሐ መዳሊት ታምም ክም ህለ ለሸርሐት አሰይደ ዘይነብ፡ ዕፌ ደረሰ፡ ቂሾት አጀኒት፡ ዕፌ ምህዞታት፡ ጅግረ ማዕሉማት ዓም፡ ወራታት ርያደት፡ ዕፌ ሰወር፡ ቀወሺ-ተጀሙዓት ወብዕድ ዱሉይ ክም ህለ ሐበረት።

እምበል እሊመ፡ ቤጽሐት ምስል አርዛቅ ወጠኖም እግል ልትኣመሮ እብ ገበይ ንዝም ለገብእ በርናምጅ፡ ዝያረት ዲብ ታሪካይ አካናት፡ ክምሰልሁመ ዲብለ ዐመልየት ለሐድረው እቦም ለልትህየብ ሰሚናራት፡ ክፋል ናይለ ዒድ ክምቱ እብ ተውሳክ ሸርሐት።

ዲብ በራምጅ ርያደት፡ እብ እድንያይት ህይአጅ ጅግራታት “ያፍ” ለትሐረው እሙራም መትባድረት ኤርትርየ፡ ኦቶብየ፡ ኬንየ፡ ተንዛንየ ወኡጋንደ ለሻርኮ ዲቡ ጅግረ ሰር-መራቶን በርናምጅ ጽቡጥ እሉ ክም ህለ ተአመረ።

መስኡለት ልጅነት ዓያድ አቅሊም ቅብለት በሐር ቀየሕ አሰይደ ዘይነብ ዑመር ዲብ ደንጎበ፡ 33ይት-ሰነት ዝክረት ዐመልየት ፈንቅል፡ ዲብ መርሐለት ረህየት ትትዐየድ ክም ህሌት ሐቀለ ሐበረት፡ መሻረከት ውቅል ናይ ኩሎም ጀሃት ወቤጽሐት ክም ተአትሐዜ አፍህመት።

እሊ ክእነ ዲብ እንቱ እት ባጽዕ፡ እብ መናሰበት 33ይት ዝክረት ዐመልየት ፈንቅል፡ ኬወ ነዳፈት ገብአት።

እተ እብ መሻረከት ስካን ሰለስ እዳረት ደዋዬሕ፡ ሽቃለ መአሰሳት ሕኩመት ወዴሽ እት ኩትምየ፡ አማተሬ፡ ሕጥምሎ፡ ጥዋሎት፡ ቀበት-ባጼዕ ወግራር ለገብአት ኬወ ነዳፈት፡ ሺቀር ወአስተየት ዕጨይ ለትከምክም ዐለት።

እምበል እሊመ፡ ቃይድ ፖሊስ ትራፊክ አቅሊም ቅብለት በሐር ቀየሕ ሚጀር መልኣኬ ገብሬማርያም ምስል ሰብ-ታክሲ ወሰዋጌን፡ እት ዳፍየት ብቀት ትራፊክ እግል ልግባእ ለቡ መትደጋግ እቱ መሓደራት ህቡ።

ኤርትርየ ፀሓዳት

ክል አርቡዕ ለትጠ’በዕ ጀሪደት

<u>መዳልያይ፡-</u>
መሐመድ እድሪስ

ለይኣውት ወአርተያት
* ዘህረ ዐሊ
* ፋጥነ ኣድም

ተለፎን፡ 121797/07121322
ፋክስ፡127749፡ ዕ.ሰ.ቡ፡ 247

<u>ተውዝዕ ጀሪደት፡</u>
ተለፎን፡ 200454

<u>አትአመሮት፡</u>
ተለፎን፡ 125013፡ ዕ.ሰ.ቡ፡ 1284

ጀርመን ወሰዊሰረ፡ እጅትመዓት ወጌማም ሸቅል ገብእ

ሰልፋይ ሙእተመር ጀብሀት ሸዐብየት እግል ዲሞቅራጥየት ወዐዳለት ፈሬዕ ጀርመን፡ እት ዮም 28 ጃንዋሪ ዲብ መዲነት ፍራንክፈርት ገብአ።

ዲብለ ሙእተመር፡ ምን 26 መዲነት ለትወከለው አንፋር፡ መስኡሊን አፍረዐት ወሐሸምት፡ ክምሰልሁመ መስኡሊን ተጀሙዓት ወጠን ሓድራም ዐለው።

መስኡል ቀድያት ሸዐብ ወመጅተመዕ አሰይድ ካሕሳይ ተወልዴ እተ አስመዐየ ከሊመት፡ ሸዐብ ኤረትርየ ስድት መርሐለት ወዋይዲባት እብ መትሰባል ወመጋብሀት ትርድት እንዴ ተዐደ፡ ዲብ ሐዳስ ወሰእየት ለበ ምዕራፍ ዐማር ለአቴ ክም ህለ፡ እለ መርሐለት፡ ለከፌ መትነዛም ወውሕደትከ አተረዶት ክም ተሐዜ ዲብ ሸሬሕ፡ ለሙእተመር እብ መጆቡ ክም ልትርኤ ወደሐ።

አሰይድ ካሕሳይ እንዴ አትለ፡ ዕሙማይ ጌማም ወራታት አንፋር ወእተ ሐልፈየ 12 ሰነት ለትሰርገለ በራምጅ ሸቅል ለከሰለ ተቅሪር ቀደመ ወትናቀሸ ዲቡ።

ዲብለ መናሰበት፡ መስኡሊን መሓብር ወጠን ወወጠንያይት ልጅነት ጀርመን ናይ ተእዩት ዘዐቱም ለአሰምየ እት ህለው፡ ዲብ ወቃኒን ከርስ ህድግ ገብአት።

ሙእተምሪን እምብትት ለህሌት መርሐለት ለአመመ ወራታት እግል ልትሰርገል ዱሉያም ክምቶም እት ለአክድ፡ እግል መደት ክልኤ ሰነት ለትከድም መመቅርሓይት ልጅነት ሐረው።

መስኡል ዓም ቁንስልየት ኤርትርየ ዲብ ፍራንክፈርት አሰይድ ክብረኣብ ተኸስቴ ህዬ፡ “ሐዞት ወዶር ሚርሒት” እበ ልብል አርእሱ፡ እግል መሻርከት መሓደረት ህቡ።

እሊ ክእነ ዲብ እንቱ መሕበር ወጠን አዋልድ አንሳት ፈሬዕ ስዊሰረ፡ ፡ “ስቁፍ ሰዋልፍነ ደማነት ሄራርነ’” እት ሐንቴለ ትብል ስቅራት፡ እት ዮም 28 ጃንዋሪ ዲብ መዲነት ኣርጋው ጌማም ሸቅል ወደ።

ዲብለ ምን ኩለ ሰዊሰረ ለትወከለየ አንፋር ለሐድረየ ዲቡ እጅትማዕ፡ ናይ ጅወት ቀዋኒን ወስታት ሸቅል እንዴ ኤተነየ፡ እት ስታቲባት ሸቅል 2023 ህድገየ።

መስኡለተ ፈሬዕ አሰይደ ትርሓስ ተወልዴ፡ ተቅሪር ጌማም ተጃሚዕ ናይ ምጅልስ ወመትምማይት ልጅነት ሐቀለ ቀደመት፡ እተ አስመዐቱ ሸሬሕ፡ ፈሬዕ ለአትበገሰዩ መሻሬዕ ዲብ ተማመቱ እግል ልብጸሕ፡ እብ ንዛም ሐዲስ ወእብ ንየት ብጉስ ክም ህለ ወድሐት።

ምግብ፡ ዲበ ሰነት ለሐልፈት ቃኑን ትራፊክ ለኬደው እብ ማል ልትጃዘው

እት ሰነት 2022፡ ቃኑን ትራፊክ እንዴ ኬደው ሸክዋት ለትቀደመ ዲቦም ሰዋጌን ናይ 866 መኪነት፡ እብ ዓመት 5.4 ሚልዮን ነቅፈ ቀራመት ክም ገብአ ዲቦም፡ በዐል መዝ መዋሰላት ምድር ምዲር ፈሬዕ ደሐን ወራቀቦት አሰይድ በየኔ ተሰፋማርያም ምስል ኤሪና እተ ወደየ መቃበለት ሐበረ።

ምንለ መካይን፡ 178 ምንለ ትሰምሐ እግሎም ከደማት በረ ዲብ ሸቁ ለትረከበው፡ 352 ምስል ሰብ ወርሻት እብ መትዓዋን ናይ ሞቶር ወብዕድ ቅጠዕ ቀያር እት ወዱ ለትጸበጠው፡ 190 ታርገት ለአብደው ወእብ ከራብ ሸክዋት ለትቀደመ ዲቦም፡ 11 እግል መደት ረያም ዓፍየት መኪነቶም ለይአከደው፡ 135 ህዬ እብ ለትፈናተ ኪደት ቃኑን ትራፊክ ሸክወት ለትቀደመት ዲቦም ቶም።

ለትገብእ ቀራመት እብ ቅያስ ወጅንስ ናይለ ኪደት ቃኑን ለትትፋናቴ ምንማተ፡ ግሩሽ ወእግል ሕዱድ ወቅት መኔዕ ታርገት ለትከምክም ተ።

አሰይድ በየኔ እንዴ አትለ፡ ዲብ ወራታት ዝቤ ወመትዛባይ መካይን፡ ቀየሮት በዐል ወዐደዮት እት ቀበት 60 አምዕል እግል ልግባእ ላዝም ክምቱ፡ እሊ ለኢወደው ህዬ እምበለ ቅራመት ለትደፈዕ ሐምስ አልፍ ነቅፈ፡ ዲብ ቃኑን ተእሚን መስኡልየት ርፍዐት ክም ለአመጽእ እግል ልፍህሞ ክምቦም እንዴ አትፋቀደ፡ ዲብ በረ ምን ቃኑን ላቱ ወራታት ለትፈረረው ሰብ ወርሻት ሕሳቦም እግል ሊደው መክረ።

ዲብ በዐል-መዝ መዋሰላት ምድር - ፈሬዕ መንገፎ ወመራቀበት፡ ለለአደርስ ክቱብ እንዴ አዳለ እብ ገበይ ወሳእል እዕላም አትፋዝየት ክም ወዴ፡ ክምሰልሁመ እብ ፍዕል ወሸሬሕ ለተለ እምተሕናት እንዴ አትዳለ፡ ፈሀም ወበቃዐት መትነፍዐት ጽርግየ ዲብ ደሐን ተራፊክ እግል ወቀሎት ጅህድ ክም ወዴ ልትአመር።

ምግብ፡ ተእሂል ዕሉም እጅትማዕየት

መሕበር ወጠን ሸባብ ወደረሰ ኤርትርየ አቅሊም ምግብ ለነዘመዩ ተእሂል ዕሉም፡ ምን 24 ጃንዋሪ አሰክ 2 ፈብርዋሪ እግል ዝያድ 3 አልፍ ደረሳይ ምግባይት ወካልአይት ደረጀት ተሀየበ።

እተ መድሐራቶም፡ መስኡል መሕበር ወጠን ሸባብ ወደረሰ ኤርትርየ ፈሬዕ አቅሊም ምግብ አሰይድ ሳምሶም ክፍሌ፡ ለእግል መደት 9 አምዕል ዲብ መክተብ መርከዚ መሕበር ወጠን ሸባብ ወደረሰ ኤርትርየ ለትሀየበ ተእሂል፡ ሸባብ ወክድመት ወጠን፡ መአንብታይት ፈልሰፈት ደያነት፡ ተርጀመት ሰያሰት ወታክያት ሚሳቅ ወጠን፡ ክምሰልሁመ ብዕድ አርእስ ለከምክም ክም ዐለ ሸርሐ።

ርኢስ መሕበር ወጠን ሸባብ ወደረሰ ኤርትርየ አሰይድ ሳልሕ አሕመዲን እብ ጀሀቱ፡ ሸባብ ደረሰ፡ ዊርሰት እማነት ወመዋልየት በራምጅ ዐማር-ወጠን ሰበት ቶም፡ ለረክበዉ ድሩስ ክም መብዳእ እንዴ ነስአዉ፡ ዲብ መዳርሶም ለገብእ ወራታት ዶሮም እግል ልወቅሎ ትፋነ።

ገለብ፡ ወሊድ ዲብ መአሰሰት ዓፍየት ዘይድ

እት አቅሊም ዐንሰበ - ምዴርየት ገለብ ለገብአ አትፋዝየት ወለትዳለ መትጸበሪ ዐመሲ፡ ወዲብ መአሰሰት ዓፍየት ለልትፈረጀ ዐመሲ ዐደደን 84 ምእታይት በጽሐ።

እት ሰነት 2022 ዲብ መአሰሰት ዓፍየት ለትፈረጀየ ዐመሲ 614 ክም ዐለየ ለሐበረ፡ መስኡል መርከዝ ዓፍየት ገለብ ነርስ መለስ ብርሃኔ፡ ምና ናይ 2021 እብ ሐድ 20 ምእታይት ዐቦት ክም አምጽአ፡ ምናተ እኩራት እት እንተን መታብዐት ሰበት ለአነብተ ልሳዕ ጅህድ ትሩድ ክም ለአትሐዜ ሐበረ።

ዛህረት ሕማም መላርየት ምን ሰነት 2018 ዶል እት ወስክ ወዶልመ እት ነቅስ ክም ጸንሐት፡ እት ሰነት 2022 ክም ትወቀለት፡ ላኪን ለትረኤት ሞት ክም ይዐለት ዲብ ሸሬሕ፡ እግል ራቀቦተ ወዲብ ለትደሀረት ደረጀት ክርየተ ልትሸቁ ክም ህለ ወድሐ።

ለኢለዐዴ ሕማማት እግል ራቀቦትመ፡ ትሉሉይ ተእሂል ክም ልትነዘም ወዝያድ 40 ሰነት ለዕምሮም ፍሑስ ክም ገብእ እሎም አብርህ።

መርከዝ ዓፍየት ገለብ፡ ምንለ ምዴርየት ወምን ገሌ ደገጊት ቅብለት በሐር ቀየሕ እግለ መጽኡ፡ ከደማት አውለዶት፡ መታብዐት ዓፍየት ለወዱ፡ ፍድኢት፡ ላቦራቶሪ፡ ፋርማሲ ወአወላይት ራድኢት ለሀይብ።

ዐብደለ መ/ዐሊ (መዐልም)

አልፍ ላሊ ወላሊ

እሊ ቅሰሰ እብ ሕካያት አልፍ ላሊ ወላሊሀ ሓሪት ለትብል ስሜት ቱ ክቱብ ለሀለ። ሕካያት ሀዬ፡ እት ትግራይት፡ እብ ሐካኪቶ ወተርጀመ ወእቤ አናዲ። ሰበቡ ሀዬ፡ ለክልኤ ስሜት አድሕድ ሰበት ቀርባ ቱ። እግላመ ሐካኪቶ ትቀርኡ እት ሀሌከ መብዝሑ ናይ ፍጥርቱ ወትቤ። ምን ዋቅዕ ለሬመ ክምሰል ቱ ልትአከድ እግልከ። ከቅራአት በኪተት።

1ይ ክፈል

እት ዘበን ሰኒ ቅዱም። ዎሮት መልክ ሰኒ ጽኖዕ ወፋርስ እት ጀዛይር ህንድ ወሲን ኑብር ዐለ ልትበሀል። እሊ መልክ እሊ ክልኦት ውላድ ምሉክ ዐለው እግሉ ልትበሀል። ለዐቢ ወድለ መልክ ሸሀሪባር እት ልትበሀል። እት መምለከቱ ሀዬ፡ ሓክም ሰኒ ዓድል ወሐቅ ለነሰፍ፡ ገቢሉ ለልትሐበን እቡ ወፍቱይ፡ ወሰምዐት ሰኔት ለዐለት እግሉ ዐለ ልትበሀል። ክምሰሌሁመ ቅያስ ለአለቡ ጄሸ ወከደም ዐለው እግሉ።

ላንኡሸ ሀዬ ሻህ ዘማን ልትብሀል። ሻህ ዘማን ሰምዐቱ ወፍሩሰየቱ ክምሰል ሑሁ ሻህርባር የዐለት። ላኪን እበ ዐለት እግሎም ሰምዐት ሰኔት ሕክሞም እት ዘመኖም ገቢሎም ሰኒ ቱ ፈቲዮም ለዐለ። ክል ምኖምተ ከናዩ መምለከት ዐለት እግሉ። መምለካቶም ሀዬ ዐደደን ምን አሕድ ሰኒ ንቱላት ወረይም አድሕድ ዐለየ። እብ አሰባብ ሪም ምን አድሕድ እግል አሕድ ትሰፍለለው። መልክ ሻህ ዘማን አሰክ ሑሁ ሸሀሪ ባር ልኡክ እንዴ ለአከአ እግል አሕድ ልጋንሖ ወልትረአው አሰአለዩ፡ ለወዚር ቱ ላልኡክ ለዐለ። ሻህር ባርመ እብ ጀሀቱ እግል ሑሁ እግል ልምጽኡ ወሀቱ እግል ከብቴሁ መዳሊቱ እግል ልዴ ክምሰል ቱ አሰአለዩ። እብለ ሀዬ ሻህ ማን ምምለከቱ እግል አትበገሶቱ እት ትሩድ መዳሊት ገብአት ወትብገሰ። ላሊ እለ እት ገበይ ምዩያም እት እንቶም ለእግል ሑሁ ሸሀሪ ባር እግል ለሀበ ቃስደ ለዐለ ሀያብ (ቅረዲት) ፍንቲት እተ ናዩ ቀስር (ሮሻን) ሰበት ትረሰዐየ ፡ ወአዜ ትቅብ እብ ፈቁደት ሰበት ትቤ እት ልቡ ረአሱ ሐር እግል ለአቅብል ትቀሰቡ።

እብለ እቅባለት እለ ሀዬ ሸሀ ዘማን እብ ፍንቱይ እብ ክልኤ ዕንቱ ለርአየ ጥልም ወከይነት እሲቱ እት ረአሰ ሕሸመት ዐቅደ ሰኒ ኒየቱ አኬት እተ። ለመልከት እሲትለ ምልክ ምስል ዎሮት ገብር ኬድማዬ እተ ንጸፍለ መልክ እት ትሰክብ ጸንሐቱ። እብ ውዳየ እት ልትፈከር ወእብ ፍንቱይ ክልኤ እግሩ ምን ቤቱ እንዴ ኢፈግረ እብ ግብአተን ድሙል እት እንቱ ወእሉም ሰይፉ እንዴ ሐርጠ ሲጋድለ መልከት ወለምስለ እት ትሰክብ ለጸንሐዩ ገብር ምስል ናተፈዮም።

እብለ ሀዬ መልክ ሸሀ ዘማን ሰብ ኢረክበ ራክብ እት እንቱ ሄራሩ አሰክ ሑሁ ሸሀሪ ባር አተላለ። ሐቀ ሰፈር ንቱል ወሰዱድ እት መምለከት ሑሁ ሻህሪ ባር ተለው ወደ። ሻህሪ ባርመ እበ እግል ከብቴ ሑሁ ዋድሁ ለዐለ መዳሊት ሰኒ አሰተቅበለዩ። ምሰሉ እተ ቀሰርለ መምለከት አትገሰዩ። ሸሀ ዘማን ላኪን ፈርሐት ገጽ ኢኮን ወለውቀት ደሚር። ክምሰል እንጉሊ ጽምት ትም ሌጠ ገብአ። ላመ እግል ዝያረት ሉኩዩ ለዐለ ሑሁ ምነ ሸቀላቴ ወለዐል ትሻቀለ። እት ደሚሩ ሀዬ ገሌ ለኢለአቀሰን ሸእ ክምሰል ሀለ እግሉ ትየቀነ ወአመረ። ሰፈላል መምለከቱ እግል ኢትግበእ ሀዬ ትሸከከ። ደሚሩ ክምሰል ኢትረይሐ ሀዬ ምን ብልዕ ወሲቶ ናይ ዲመ ጾም ናዊ ለሀለ መሰለ እቱ።

እግል መዋዲቱ ልብ ለከረ ሻህሪ ባር እብ ክእኒ ነሲሐት አሰመዐዩ፡ “ስመዕ ሻህ ዘማን፡ ለእግልከ አክል እሊ ለአትሻቀል ለሀለ ጋር አናመ ሰኒ ሰካብ ወቅሳን ካልእዩ ክምሰል ሀለ አምር ሀሌከ። አዜ ሀዬ ሐቀ ኢደገምካሁ እግልዩ አነ እግል ዓሰ ወንዕየ እግል እትፈረር ቱ እንታመ ሀምከ ወፈረጅከ ምስልዩ ምንዲ ትገይሰ”? እት ልብል ወሾረቱ አሰመዐዩ። ሸሀ ዘማን ላኪን ለምን እሲቱ ረክበየ ድመል እት ደሚሩ ሓብዐ ሰበት ዐለ የም ነሲሐት ሑሁ ኢወደ። እብለ ሀዬ ሻህሪ ባር እግል ንዕየ ምስል ጅኑዱ ትፈረረ ወሸሀ ዘማን እተ ቀሲረ ሑሁ ተርፈ።

ሐቀ ምግያስ ሻህሪ ባር ለእተ ቀስር ታርፈት ለዐለት እሲት ሻህሪ ባር ምስለ እተ ቀስር ከድመ ለዐለየ ኣሙት ወአግብር እት ትፈግር አቅመተየ። እተ ጃርዲነ ቀስር ምስል እንዴ ትከረው ሀዬ ለመልከት እሲት እብ ጀላለ ወግርመተ ለትትሌሌ ምስለ ኬድማየ ገብር ጸሊም አክይ አፍዓል እት ትፍዕል እብ ክልኤ ዕንቱ ረአየ። መዋዲት እሲት ሑሁ ሀዬ ምን መዋዲት እሲቱ አከ እቱ።

እብለ ሀዬ ወሪዱ ሐኑክ እግል ልደሬ እግሉ ቀድረ። ከበልዐ ወሰተ ወእኪትመ ትአኪየ ክምሰል ሀሌት አመረ። ሻህሪ ባር ምነ ንዕያሁ ክምሰል አቅበለ እሊ ኢኮን ለእት አከይ ሓል ሓድጉ ለዐለ መልክ ሻህ ዘማን ነፍሱ እንዴ አቅበለት ወእት በልዕ ወሰቴ ጸንሐዩ። ለመስጠር ላኪን የአመረዩ። እበ ሓለቱ እት ፈርሕ ሀዬ እግል ለአስእሉ ትሐሰበዩ። ሻህ ዘማን ላኪን ክሉ ክሉ እግል ኢለአስእሉ አበ። እብ ክእኒ ሀዬ ትሐሰበዩ፡ “ሚቱ ብዲር ክሳር ይዐለ እግልከ ወሐኑክ ወገሮብካመ ሰኒ ሰቂም ዐልከ። አዜ ሀዬ፡ እለ እንተ ገኖበትከ ትፈሰሰት ወወሪድከ ሐኑክ ደረ እበ አስእለኒተ? ሚ ሀሌት? እግልዩ ለኢትደግመ ወኢተአስእለ” ? እት ልብል ትሰአለዩ ወተሐሰበዩ።

ሻህ ዘማንመ እብ ጀሀቱ ክእኒ ደግመ እግሉ።

“በዲር ለእግልዩ ሰካብ ላሊ ወክሰራ ካልእዩ ለዐለ እግል እድገሙ እግልካቱ፡ በስ ለአዜ እብ አሰባቡ ብለዕ ወሰታይ ወእቡሩይ ምን ሀማት ወሸቀላት ጋብእ እቡ ለሀለኮ ላኪን ኢትትሰአለኒ ምኑ እንታመ” ቤለዩ። ከእግለ ቅሰት ዲብ አምዕል ተብጊሰቱ እግለ እግል ለሀቡተ እዱሉየ ለዐለ ሀድየት ሰበት ትረሰዐየ እግለ ክምሰል አቅበለ እሲቱ እብ ከያነት ምስል ዎሮት ገብር ምን ከደመ ምስሉ እት ንጣፉ ትሰክብ ክምሰል ጸንሐቱ እግለ ወእግለ ገብር አሰግደቶም እብ ሰይፍ ክምሰል ነሰአ፡ ዳገመ እግሉ። እለ ውዲት እለ ሀዬ እግል ኢልድገመ ድቦ ወምንዲ ሰትረየ መሐምረጋዩት ደሚር እት እንተ ትነብር ምስሉ ሰበት ዐለቱ” እት ልብል ለሓከ እግሉ።

እብ መስጠር ፈያገቱ ላኪን እግል ኢልትሰአሉ ትሐሰበዩ። ሻህሪ ባርመ እብ ረቢ አምሐለዩ እግል ልድገመ እግሉ። እብለ ሀዬ ክለ ለእት ግራሁ ሓሰለት ለዐለት ዳገመየ እግሉ። ላኪን ለአማን እብ ክልኤ ዕንቱ እግል ልርአየ ክእኒ ቤለዩ። “ክምሰለ በዲር ወዴካሀ እግል ንዕየ እግል እጊሰቱ እንዴ ትቤ ጄሸከ ወከደምከ አትበግስ ወእንዴ ትሐበዐከ እትለ ምስልዩ እንዴ ገብአከ መዋዲት እሲትከ እብ ከልኤ ዐንከ ረአዩ” ቤለዩ። ሀቱመ ክምሰለ ሑሁ ቤለዩተ ወደ ወለ ምስርሐየት ለቅዳሚት እባሀ ትደገመት እት ቀደም ክልኤ ዕንቱ።

እግል እሊ አሕዋል እሊ ለርአ ሸሀሪ ባር ምን ጥልም እሲቱ እት ዐሎሎበት ወመሻቀለት ትካረ። ልቡ ቃፍል እት እንቱ “እብ ክእኒ ሾረቱ እግል ሑሁ ደግመ፣ “ሓለትነ ሐቀ ክምሰል እለ ገብአት፡ ሀለዮትነ ክምሰል ምሉክ መዐነት አለብነ ወተርጀመት። በስ እግል ንብዴ ሀሌት እግልነ ትብሀለው። ገሌ ክምሰል እሊ መሻክልነ ለሳደፈዮም ምንዲ እንርኤ ንጊሰ” ትብሀለው ወሄራሮም አተላለው። “እበ እግርነ ለመርሐነ እበ” እት ልብል ፍክረቱ እግል ሑሁ ደግመ። ለክልኦት መልክ ሄራሮም አተላለው እብ ላሊ ወአምዕል። ሐቀ ብዞሕ ሄራር ሰኒ ሰዱድ ወንቱል፡ ትዕባም እት እንቶም ወድዩራም እት ሐቴ ዒን ማይ እት ሐንቴ ዕጨት ጋምለት እት ግንራራብ በሐር እንዴ ሰተው ትገሰው። እተ ምግሳዮም እት እንቶም ሰረፍሪፈት ቀንጸት እቱ ለሞዳይ። ምነ ቀበተ ሰረፍሪፈት ሸዩአት ረአየተ ለኢትትወሰፍ ወኢትትረዴ ሀተ አብሀዘት። ነሐር ፋይሕ ወሐረትም ገዛይፍ ወሰንዱቅ እተ ረአሰ ሀተ አብሀዘት እግሎም። እለ ሸዩአት እለ አሰክለ ዕጨት እት ገይሰ ክምሰል ረአወ ፋርሃም እት እንቶም እተ ዕጨት ዐርገው ምነ። አልባዐም እብ ፈርሀት እት ለሀዋል ለገዚፍ ጅን-ዕፍሪት ሀቱመ እተ ሐንቴለ እተ ዓርጋም ለዐለው ዕጨት እንዴ ትገሰ ምነ እተ ረአሱ ካሪሁ ለዐለ ሰንዱቅ ዕልበት እግለ አፍገረ። ምነ ዕልበት ወለተ ሰኒ ሰይሰት ወሀታመ ረአየተ ለኢትትወሰፍ እብ ግርመት የሰረት ለትመስል እግለ አፍገረ ወእተ ሕቅፈ ረአሱ እንዴ ከረ ገብ እብ ሰካብ ቤለ።

ለግርም ሉለት ለትመስል ወለት ምነ ምግሳየ ረአሰ ለዐል ክምሰል አትቃመት፡ እግለ ክልኦት መልክ ሐው ረኤት። እግል ልትከረው አሸረት እግሎም። ወለ ኢገብአተ፡ እግለ እት ሕቅፈ ሰክብ ለዐለ ጅን እግል ትሀርስ እቶም ክምሰልተ አሰአለቶም። ሀቶምመ አድሕድ እት ልትሐዋረሮ ትም ቤለው ምነ። እግለ ረአሰ ጅን ምነ ሕቅፈ እንዴ ከሬቱ፡ እንዴ ቀርበቶም “ትከረው ወለ ኢገብአተ እግል እሊ ጅን እግሉ እግል ሀርስ እትኩምቱ አናመ ላሊ ምን ሀዳዬ እንዴ ገሌኒ ናስእዩቱ፡ አዜ አምዕል እትለ መጽእ እብዩ ወላሊ ወካልእ አውቃት እት ትሓት በሐር ለአበጸሐኒ። እብ ሻፍግ ቀደም ቅንጸቱ አነ ወእንትም እግል ንትራከብ ቱ፡ ሓሪትክም እግል ትገርም ሐዜክም ምንዲ ገብእ ክእነ ክምሰለ ብሀላትክም ለሀሌኮ ወደው ወለ ኢትሰረረተ ክፍእተ እግል ትርአውቱ”

ቴሎም። ሀቶመ ክልኤ ግብእ ወሕሳረ ራክባም እት እንቶም፡ ፡ “እሰልፍ እንተ ርከበ እንተ ርከበ’ ትብሀለው። ሐር ሀዬ እብ ፈርሀት አሰር አድሕድ ትላበሰው። ሐቀ መላበሰተ ምስሎም እብ ክእኒ ትባለሰት ምስሎም፣ እሰልፍ ምነ ጂበ ዎሮት ምዕቅር እግሉ አፍገረት እግሎም፡ “እግል እሊ ተአሙሩ? እት ትብል ትሰአለቶም። “ኢኮን”እት ልብሎ በልሰው እተ። “አነ ላሊ ሀዳይዩ እሊ እግሉ ትርኡ ጅን ሀቱ ከትፈኒ። እሊ ከዋትም እሊ ሀቱ ክእኒ ክምሰል አዜ ቃፍል እት እንቱ ምስልዩ ለትራከበው ምሉክ ናዮም ቱ። ሕነ አዋልድ ሀዬ አንሳት ለእግለ እግል ኒዴ ሐዜነ እግለ እንወዴ። ለዐቅበነ አለቡ ወልትዐወት እብኑ፡ ኖስነ ሐቀ ኢትጀመልነ ወአርወሐትነ የሐሸምነ”ቴሎም። እብለ ሀዬ ካትሞታቶም እት እዴሀ እንዴ ካረው ግራሆም ሀበው።

ምን እለ ክል ዎሮት አሰክ ምምለከቱ አቅበለ። መልክ ሸሀሪ ባር ላኪን እብ እቅባለቱ እግለ እግለ ፈቴ ወለአምን ለዐለ ወሐሬ ለጠልመቱ እሲቱ ወለ ለእት ሐንቴሆም ነብሮ ለዐለው አሙት ወአግብር አሰግደቶም እብ ሰዩፍ ባቅዕ ነሰአ ምኖም። ክምሰለ ሑሁ ሻህ ማን ወደየ። እሊ መትደማል እሊ ሀዬ እት ረአሰ አዋልድ አንሳት፡ ሕክም ዕዉር እግል ለአትሐክሙ ደረከዩ። እብ አከይ ፍርዱ ወአባሁ እግል አዋልድ አንሳት ሀዬ መዳገሚት አግማም እግል ልግብእ ቀድረ። ለእት ረአሰ እሲቱ ትደመለ መልክ ሸሀሪባር ሀዬ እግል አዋልድ አንሳት ክምሰል ያፍ ያፋይ እት ረአሰን ሀንጦጠለ እግለን። ክል ፈጅር ሐቴ ለአመጽእ ምነ ወሕሸመት ብክር አንሳይት እንዴ ነሰአ ምነ፡ ደም ሕሸመተ እት ልትቃጠር ሲጋደ ወግር ምነ ዐለ ልትብሀል። እብሊ ውዳይ እሊ ሀዬ ሐድ ሰሳሰ ሖል አተላለ። ክለን አዋልድ አንሳት እተ እቱ ነብር ለዐለ ጅዛይር ሀንድ ወሲን ክምሰል ቄብዳይ መልክ አልሞት እት ረአሰን ሀንጦጠለ እግለን። ገቢሉ፡ ክል ዎሮት እብ ውላዱ እት ለሀራብ አሰክ ካልእ ድዋራት ወሐዘ ።

ትተላሌ.....

ኣድም ኣብሐሪሽ

ከደማት እጅትማዕየት ምዴርየት ኣስማጥ

መቃበለት፡ ሰሕፊ ሙሳ መንደር

ፈሪዕ ከደማት እጅትማዕየት ምዴርየት ኣስማጥ፡ እት ሐን እዳረት ምዴርየት ለከድም መክተብ እት ገብእ፡ እግል መዳርስ፡ ከደማት ዓፍየት፡ በራምጅ ዐመል ወደማነት እጅትማዕየት፡ መዋሰላት ወእትሳላት፡ ለራቅብ ወነዋቅሱ ወተማመቱ ለልአክድ መክተብ ቱ፡፡ ከዲብ እሊ ምን ቅሰም ራድዮ ክርን ገቢል ሰሕፊ ሙሳ መሐመድ ኣድም (ወድ መንደር)፡ ምስል መስኡል ከደማት እጅትማዕየት ምዴርየት ኣስማጥ ሻብ ኢብራሂም መሕሙድ ፈሪካይ ለወደየ መቃበለት፡ እብ መጅብ ክቱብ እለ ተሌ ተ፡-

ከደማት እጅትማዕየት ብዞሕ መጃላት ከምክም፡፡ እት ምዴርየት ኣስማጥመ ገሌ ምነ ኣግደ ከደማት ውጁድ ሀለ፡፡ ምኑ ሀዬ፡ ተዕሊም፡ ዓፍየት፡ እትሳላት፡ መዋሰላት ወወራታት ውዛረት ዐመል ወመንገፎ እጅትማዕየት እግል ንህደግ እንቀድር፡፡ ከዲብ ተዕሊም ኣሰይድ ኢብራሂም ፈሪካይ፡ “ተዕሊም ምን ወክድ እት ወክድ ዲብ ሰኔ ወልጠወር፡ ፈሀም መጅተመዕመ ዲብ ልትወቀል ገይስ ሰበት ሀለ፡ እት ደረጀት ሰኔት ሀለ፡፡ ምን ረውዳት ሰማን ረውደት ሀለየ እግልኑ፡፡ ክልኤ ምነን ብኑያት ተን፡፡ 367 ደረሰ ሀዬ ደርሶ ዲበን ሀለው፡፡

እተ ኣብካት ተዕሊም ለይዐራቡ ኣካናት ሀዬ፡ እግለ ምን ዕምር 9 ሰነት ኣስክ 15 ሰነት ለሀለው ሸክልመ፡ ምን ተዕሊም እግል ኢልትረፎ እንዴ ትበሀለ፡ ሰቦዕ ንቅጠት እግል ዐረዮት ካሰታም ሕነ፡፡ ዲብ ማቃ ናይ ኤረ፡ ዲብ በዐት (እሮተ)፡ ዲብ ለዓልዐቅበ (ሀውሽ)፡ ዲብ ጃምራት፡ ዲብ ምግማታት (ሸጋሊ)፡ ዲብ ሔናብ (ሻካ ወግሬት)፡ ክምሰልሁመ ገሓፊት(እምበልዳይ) መዳርስ ‘ዐሬቡ’ካሰታም ሕነ፡፡ ዐደድ ደረሰ ዐረዮት ሀዬ፡ 261 ውላድ ወ232 ኣዋልድ፡ እብ ዓመት 491 ደረሰ ሀለው እግልኑ፡፡

እለን መዳርስ እለን፡ እግለ ደረሳሀን እብ ሰነኖም ክም ኣትዐረያሆም እግል ልትደበኣ ቱ ለነሐዝየን፡፡ ሰበቡ ሀዬ ለኣትዐራይመ ዲመ እግል ለሀሌ ሰበት ኢቀድር፡፡ እት መኣንብታይት ደረጀትመ ሰማን መድረሰት ብነ፡፡ ዲብ መኣንብታይት ወምግባይት ደረጀት ምስል ሐምሰ ሀለየ፡ ምግባይት ወካልኣይት ደረጀት ቦርዲን ኣስማጥ ሀሌት እግልኑ፡፡ እብ ዓመት ሀዬ 29 መኣሰሰት ተዕሊም ሀለየ እግልኑ፡፡ 38 ንቅጠት ናይ ምህሮ ዐባዩ እት ኩለ ለምዴርየት ብነ፡፡

“እትሊ መዳርስ ምዴርየትነ ምን ረውደት ኣስክ 11ይ ፈሰል፡ 4,445 ውላድ፡ ወ2,751 ወለት፡ እብ ዓመት 7,196 ደረሰ ሀለው እግልኑ፡፡ ዐደድ መደርሲንመ 263 ውላድ ወ72 ኣንሳት እብ ዓመት 335 መደርስ እብ ለትፈናተ ደረጃት ተዕሊም ወሸሃዳት ሀለው እግልነ” ልብል ኣሰይድ ኢብራሂም፡፡

“ለብኩም ቱ መሓግዝ ወነዋቅ እት ተዕሊም ሚ መስል?” እተ ልብል ሰኣል ኣሰይድ ኢብራሂም ፈሪካይ፡ “ሕኩመት መደርሲን ትወጅድ፡ ውብንየት ትሕትየትመ እተ ክምሰልሀ፡፡ ለተዕሊም ሀዬ መሻርካዩ ኩሉ ለመጅተመዕ ቱ፡፡ ምን 11 ኣጅህዘት ሕኩመት ለትከወነት ልጅነት ዮም ዓመት፡ ዲብ ኩለን ለ29 መድረሰት ናይ ሰማን ዳሕየት ጀውለት ወዴት፡፡ እትለ ጀውለትነ፡ መናበረት መደርሲን፡ ሕዳን ኣፍሱል ዲበ መዳርስ፡ ኣሸቀተን ወኩሉ ንቁሳት ለሀለ ዲበን፡ መሻረከት ኣዋልድ እት ተዕሊም፡ ቅያብ ወብዕድ ለይሀደግክዉ እሉ ጋንሐነ፡፡ ሐቀሀ እሊ ነዋቅሰ እግል ንሳሬ፡ ተቅሪርነ እግለ መስኡሊን ዳሕያት እንሰልም፡፡ እብ ነሐር ኣዳም ምነ ሸዐብነ ሀዬ ወሱክ ኣፍሱል ለልኣትሐዝየን ኣፍሱል እግል ልትሸቁ እለን፡ ኣሸቀት ወብዕድ እንበኔ ከነኣዳሌ፡፡ እት መናበረት መደርሲንመ ለሸዐብ ሕሱር ቱ፡፡ ምን ሙዲር ምዴርየትነ ኣስክ ድሁር እዳራትነ ለሳደቀው እቱ ቀዋኒን ከርስ መዳርስ ሀለ እግልኑ፡፡

መሰለን ምነ ቀዋኒን መድረሰት፡ እግል ኣዋልድ ሌጠ ለትከሰሰ ንቅጠት ሀሌት፡ ሀተ ሀዬ ወለት እምበል እጃዘት ወዕዝር ክቡት ምን መድረሰት ኣትካረመት ምን ገብእ፡ 1500 ነቅፈ ቅራመት እት ዋልዴነ ትገብእ፡፡ ወሐቀሀ እት መድረሰተ እንበልሰ፡፡ እግል ሀዳይ ለትፈግርመ እብ ሸሃደት ሜላድ ወከርት ፍድኢተ ዕምረ ምለዐል 18 ሰነት ዶል ገብእ ትትሀዴ፡፡ ኣዋልድ ምን ምህሮ እግል ኢልትከረመ ሀዬ፡ 11 ፈሰል ለበጽሐየ፡ ሳዋ 12ይ ፈሰል ክም ደርሰ እንዴ ገብኣ፡ ሐቀሀ እት እዴነ ሸቅል ወሀዳይ ለኣትየ፡፡ እሊ ሀዬ ለኣዳም እንዴ ኣመረዩ እት ንትፋሀም ምስሎም ቱ ለእንወድዩ ወለልትቃወሙመ ኣለቡ፡፡

እተ ነዋቅሰ ኣሰይድ ኢብራሂም ዲብ ወስክ፡ “እት ገሌ ዳሕያት ሕዲነ ማይ ሳድፍ፡ እሊ ሀዬ መናበረት መደርሲን ወደረሰ ለተምትም ጋር ቱ፡፡ ገሌሁ መዳርስ ወሬሕ ማርስ ዶል ሰርቅ እት ጽምእ ልትካሬ፡፡ መድረሰት ቦርዲን መኪነት እሰዓፍ ኣለቡ፡ ደረሳይ ሐመ ምን ገብእ እት ክጡረት ልትካሬ፡፡ ጭብ ኣፍሱል ለበን መዳርስመ ሀለየ፡፡

እት ዓፍየትመ ነዋቅሰ ኢልትሐገል፡፡ ምስል ብዝሔለ ሸዐብ ለገይስ ዕያዳት ኢሀለ፡፡ ዎሮ መርከዝ ዓፍየት ወሐቴ ክሊኒክ ብነ፡፡ እሊ ምስል ብዝሔለ መትነፍዐቱይ ካፌ ኢኮን፡፡ ከእግል ሰካን ሰማን እዳረት ደዋዬሕ ለከፌ ከደማት ዓፍየት ሀለ እግል ቲበል ሰዱድ ቱ፡፡ ሪም ዳሕያት ምን ሕድ-ሕዱመ ዎሮ መታክል እት ዓፍየት ጋብእ ሀለ፡፡ ለሸዐብ ገጽ-ሕድ ሕዩብ ኢኮን፡፡ እተ ኣማክን ለረዩም ክም ከረ ሔናብ፡ ወግሬት ወኤረ እብ ሐካይም ኣጋር እንሸቁ፡፡ ክሱሰን እት ዐመሲ ወዶል ሕርስ ሳድፍ ለሀለ መሻክል ክቡድ እት እንቱ ልትረኤከ፡፡

“እት ከደማት ማይ ሲቶ ከኣፎ ሀሌኩም?” እተ ልብል ሰኣል ኣሰይድ ኢብራሂም ፈሪካይ፡ “እት ለዋው ሕሊል ዘረ ለሀለ ኣካናት መሕገዝ ማይ ኣለቡ፡ ማይ ነዲፍ እግል ልስቴመ ጅህድ ብዞሕ ገብኣ፡፡ መሰለን ዳሕየት ዋንኪ-ሸጋሊ፡ እብ ሶላር ማይ ነዲፍ ትሰቴ ሀሌት፡፡ ዳሕየት ሀውሽመ ስካነ እብ ሶላር ማይ ነዲፍ ሰቴ ሀለው፡፡ ለማይ እዳረቱ እብ ሸዐብ ተሐምቅ ምን ኢትሀሌ፡ እብ ሕኩመት ላተ ሐል እት ልትባሰር እሉ ልሄርር ሀለ” ልብል፡፡

እማት እት መርከዝ ዓፍየት ኣስነዳ (ኣስማጥ)

ዲብ ሸጋሊ -ድጌ ኣክዋር ምነ መዓጥን ማይ ረዩም ለቡ ወሸዐቡመ ፍንጡር ሰበት ቱ፡ መሕገዝ ማይ ሲቶ ሀለ እቱ፡፡ ምን ደገጊት ሀውሽመ ሰብ ለዓልዐቅበ እብ ሰበብ ኢመትከምካም ጽምእ ማይ ቦም፡፡ ከእሊ ወብዕድ ፍኑጡር ለሀለ ደገጊት እት ኣካናት መሕደሮ እንዴ ትከረ ወትከምከመ ክዳማት ማይ፡ ተዕሊም ወዓፍየት እግል ልርከቦ ጸገም ለኣትሐዜ፡፡ እት ሸብሀ መዲነት ኣስማጥመ እብ ሶላራት ለሰቱ ስካን ብነ፡፡ ለማይ ነዳፈቱ ተሀምም ድኢኮን፡ ሕዳን ላተ ኣለቡ፡፡ ለትሐፈዘ ኣካናት ዓያን ማይ-ሐዲስመ ሀለ፡፡ እት እምበልዳይመ እብ ሶላር ለወዜዕ ንቀጥ ማይ ሰበት ትሸቀ፡ ለስካን ማይ ነዲፍ ምን ኣፍያቶም ሰቱ ሀለው፡፡ ሻካ ወግሬት፡ እሮታ፡ ኤረ፡ ቀጣኒት ወብዕድ እት ረወሪት ለሳክን ሸዐብ ላኪን፡ ሕዳን ማይ ሀለ እግሉ፡ ወሐል ናዩ መትከምካም ዲብ ኣካናት መዓጥን ቱ ኣውመ ከዛናት ሰነት እብ ግዲደ ለልኣሰትዮም ዶል ልትሸቁ ሐል ወረክበው እብል፡፡

“እትሳላት ወመዋሰላት፡ ሀዬ ሚ መስል?” እተ ልብል ሰኣል፡ ምን ከረን ኣስክ ኣስማጥ ለትነሰእ ገበይ 130 ኪሎ ምትር ትገብእ -ጽንዕት ተ፡፡ ለገበይ እት ሐን ከረም እብ ዝላም ትከርብ፡፡ ላኪን እብ ኬወ ሸዐብ ዲበ ሐናት ለብዕድ እንዴ ሰኔት ክድመት ተሀይብ፡፡ ላኪን መካይን ኣለቡ፡ ሐራት ዲብ ሳምን ክልኤ ኢነት ሀሌት፡፡ 54 ነፈር ለትነስእ ዐባይ ኣውቶቡስ ተ፡፡ ለመካይን ለኩሱት ምስል ኢረኪቡ፡ ቀሎትመ ሀሌት እቱ፡፡ ነወል 300 ነቅፈ እት ነፈር ለኣደፍያ፡ ሰኒ ቃሊ ቱ፡ ለሸዐብ ሀዬ ምስለ ቅድረቱ ለገይስ ኢኮን፡፡ ለሐራት ላኪን እብ 55 ነቅፈ ዲብ ነፈር ኣስክ ከረን ልትነወሎ እብ ሀለው፡፡ እለ ሐራት እለ ደገጊት ብዞሕ እግሉ ናፍዐት ሀሌት፡ ክልኤ ኣውቶቡስ ምን ገብኣ እግልነ፡ ለሸዐብ ረሀየት ወረክበ፡፡ እብ ሰበብ መትሐሸካብ ኣግቡዩ ለዲብ ረወሪት ሀለ ሸዐብ ዐመሲሁ እት ክጡረት ዲብ ልትካሬ ነብር ሀለ፡፡

ዲብ እትሳላት ዶል እንረኤ፡ እትሳላት ዮም እተ ሐዜካሁ ወቅት እትሳል ትረክብ፡፡ ገሌ ጃዋት ወቀርዋት ኢገብኣ ምን ገብእ፡ እብ ኢረኪብ ከዋ ተለፎን ምን ቀረዱ ለልውዕል ኣለቡ፡ እሊ ናይ እትሳላት ሐል ሰኒ እት እንቱ ርኩብ ሀለ፡፡ ምን ቀበት ዐድ ወካርጅ እት ምግሳይነ እትሳል እንረክብ፡፡ እተ ረወሪት ወምን ኣስነዳ ወተሐት ለሀለ ኣማክን ለሐይስ ለከዋ እትሳል፡፡ በሀለት ኩሉ ገጽ ሕድ ኢረክብ፡ ላኪን ምስለ በዲር ዐልናሀ፡ ዮመቴ እት ኬር ሀሌነ፡ እተ ባካትከ ምን ትስእን እት ኣኬነት ብዕደት ትገይስ ወተኣተስል፡፡ ሸጋሊ፡ ሔናብ፡ እምበልዳይ ወሻከ-ግሬት ወከድነት ለከዋ ኢሀለ ዲበን፡፡

እት ደንጎበ ሚ ትትወሴ?” ዶል ትብሀለ ኢብራሂም ፈሪካይ፡ “ከሀረበት ኣሳስ ኩሉ መትቀዳም ወዐቦት ሰበት ተ፡ እት መለብሶ ባጼሕ ለሀለ ከዋ ከሀረበት ሕርጊት፡ ኣስክነ እግል ለኣስሐብብ እንስኤ፡፡ እትሊ ወክድ ግነ ከሀረበት “ኣስራር ኣርወሐት” ለትብል ክናየት ትትሀየባቡ ለሀሌት ሰበብ፡ ኩሉ ኣፍራም፡ መጣዕም፡ ጀራዲን፡ መብረሀት ኣብያት፡ ኮምፕዩተራት፡ መዳርስ፡ ዕያዳት ወብዕድ መኣሰሳት እግል ልሸቁ ዲበ ለኣተንክብ፡፡ ሰበት እሊ ከሀረበት እግል ትትሻፈግ እግልነ እንጠልብ” ልብል ወልእኩቱ ከምክም፡፡

መስኡል ከደማት እጅትማዕየት ምዴርየት ኣስማጥ ሻብ እብራሂም መሕሙድ ፈሪካይ

መድረሰት ቦርዲን ኣስማጥ

መሐመድ እድሪስ

ሕመዳይ፡ ጀካብ ተዕሒም ወንዳል

3ይ ክፊል

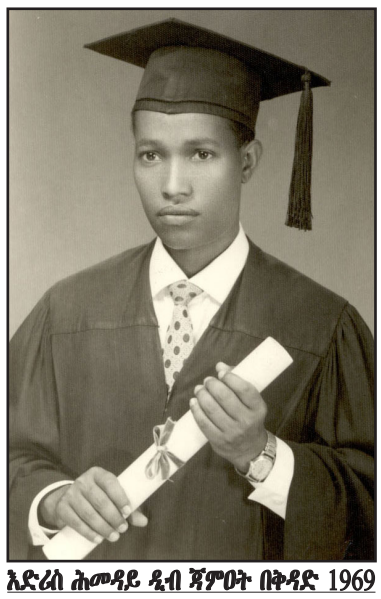

እድሪስ ሕመዳይ ዲብ ጃምዐት በቅዳድ 1969

እድሪስ ሕመዳይ ወለስለ ጅማዐቱ ምን ከርቱም ሱዳን እብ ባቡር፡ እገር ወጀልበት ዲብ ልተራተው ገበይ ረያም እንዴ ካተረው አልቃህረ ባጽሓም ህለው። ዲብ አልቃህረ ህዬ፡

እድሪስ ሕመዳይ ምን ምራረ ወዋረ እንዴ ትብገሰ አድብር ወጋድሞታት ኤረትርየ እንዴ ተዐሮረ መዳይን ወብሩር ሱዳን እንዴ ካየደ እብ መካይን፡ እብ እገር እብ ባቡር እብ ጀልበት ዲብ ልብል አልቃህረ መስር ኣቲ ህለ። ሕመዳይ ወለስለ መልሂቱ ህዬ መስር ክምሰል አተው ዲብ መስርዩን ለኣማሙ ዐለው ጠለብ ድራሰት ቀደደመው። ዲብ ጠለቦም “ሕነ ኤረትርዩን ሕነ ወአዜ አሰልፍ ኤረትርዩን ለብእተ አካን አብጽሑነ” ቤለዎም።

መሰርዩን እተ ወከድ ለሀይ እግል ኤረትርዩን እብ ዕን ሰኔት ልርእዎም ወእግል ልሰደው ህለው እሎም ልብሎ ሰበት ዐለው እብ ሸፋግ ትከበተዎም ወዲበ ኤረትርዩን ለዐለው እቱ ናዲ ሸባብ ነሰአዎም። ምነ እትሊ ናዲ እሊ ለዐለው ኤረትርዩን ጠለበት ከረ እድሪስ ገላይዶስ ወሰይድ አሕመድ ሃሸም፡ ከረ ሰዒድ ሕሴን፡ ከረ ኢብራሂም ዐማር ወብዕዳም ዐለው እቱ። ወዲበ ናዲ ክምሰል መጽአው ለዲቡ ዐለው ኤረትርዩን እብ ፈረሕ ወሰሩር ልትከቦቶም ወሰጅዑዎም ወምኑ ዲብ አል አዝሀር አሸሪፍ ነሰኡዎም። ወዲቡ እግል ጋሸ ለገብእ ቅረፍ ፋዲ ህለ፡ ለምን ክል አካን መጸአ ደረሰ አሰክ ድራሰት ለአነብቶ ዲቡ ጸነሑ። እብላሆም አሰክ ምሰለ ምድር ልትኣመሮ ወምስተቅበሎም ለሐድዱ እብ መሰርዩን ወኤረትርዩን ጠለበት ሰዳይት ዲብ ትገብእ እሎም ወክድ ክምሰል ወደው። ሐቀሁ ለሰለ ለምን ሱዳን ትብገሰው ጠለበት ምራዶም ተመ እሎም ወዲብ አዝሀር ዳኽልየት አተው።

ከረ ሕመዳይ ዳኽልየት አልአዝሀር ክምሰል አተው መሰርዩን ሰኒ ትከበተዎም ወልትዓወኖ ምስሎም ዐለው። እሊ ህዬ፡ መሰርዩን ዲብ መደት ጀማል ዐብደናሰር ምስል ኤረትርዩን ዕላቀት ወምስንዮት ሰኔት ዐለት እሎም። እሊ ዲብ ሰነት 1960 ቱ ለዐለ።

እትሊ ወክድ እሊ ክሎም ዲብ መሰር ለዐለው ኤረትርዩን ጠለበት እብለ ደርሶ ወእብላመ ምሰለ ዲብ ኤረትርየ ለዐለ አውደዕ እሰትዕማር ሐረካት ወዱ ዐለው። ከረ ሕመዳይመ ዲብ እሊ ወራታት ኤረትርዩን ደረሰ እግል ልትሓበሮ ወቅት ኢነሰአ ምኖም። ምነ ዲበ ወቅት ለሀይ ዲብ ጃምዐት አልአልሀር ለዐለው ደረሰ ከረ ረመዳን መሐመድኑር፡ ሰይድ ሕሴን፡ እድሪስ ገላይዶሰ፡ ወብዕዳም ድድ እሰትዕማር አቶብየ ዲብ መሰር እንዴ ገብአው ልትሐረኮ ዐለው። እሊ ህዬ ተንዚም እግል ለአሰሶ እንዴ ቤለው ጀብሀት ተሕሪር ኤረትርየ አሰሰው። ወእባሆም እግል ከረ ሕመዳይመ ዲበ ተንዚም ሰጀለዎም። እትሊ ወክድ እሊ ዲብ አልአዝሀር ዝያድ ምእት ለገብአ ኤረትርዩን ጠለበት ዐለው። ወከረ ሕመዳይ እበ ሀበዎምተ ሐብሬ ጅዙእ ናይ እሎም ዲቡ ለጸንሐው ጠለበት እንዴ ገብአው ክሉ ምኖም ለልጠለብ እግል ለአግዱ ዳለው።

አግቡይ ተንዚም ናይለ ጠለበት ለዐለ ህዬ ክምሰለ ዲብ ኤረትርየ ለዐለት ሐረከት እብ ሰሰቡዕ ልሰጀሎ ወልትነዘሞ ወምነ ሰቦዕ ዎሮ ርኢሰ ናይለ መጅሙዐት ገብእ። ወእትሊ ለፋህማም ወዐባዩ ልትብሀሎ ጠለበት ክልዶል መሓደራት እብ ሰበት ንዳል ኤረትርየ ወአከይ መዋዲት እሰትዕማር ለሐቡሮም። ወእብለ ከረ ሕመዳይ ለእብ ሰበት ኤረትርየ ወእሰትቅላለ ለዐለ እሎም ፈህም ሕዱድ ዲብ መሰር ዝያደት ዲብ ወሴዕ ወዘይድ ጌሰ። ወለደረሰ ለሀይ ከምን ለሀይ ዲብ ልትዐለም ወወርሰ ሸዑር ወጠን ዝያደት ዲብ ገብእ ጌሰ።

ሕመዳይ አሰልፍ ዲብ አዝሀር አተ ወሐር መድረሰት እግል ልቀይር ሰበት ሐዘ ዲብ ጃምዐት ተዕሊም ወተርብየት ትሰጀለ፡ ወመሰርዩን ክሉ ኤረትርዩን ለለሐዙዉ አሸየእ ወእብ ፍንቱይ መናበረት ናይለ ደረሰ ዲብ ዳኽልየት ተምም ዐለ። መናበረቶም ክለ ዲብ መድረሰት ዐለት። ምሰሎመ ዲብ ክል ወሬሕ 30 ጅኔ ለሀዩቦም ዐለው። ምን እለን 30ጅኔ ለብሶ ወአክትበተ ልዛበው ክምሰልሁመ እግል ጀብሀት ተሕሪር እሸትራካት ለአፈግሮ።

ዲብ እሊ ወክድ እሊ ምነ ዲብ መሰር ደርሶ ለዐለው ደረሰ ትግርኘ ለአምር ለዐለ ዎሮ ረአሱ እድሪስ ሕመዳይቱ። እድሪስ ዲብ ናዲ እብ ዐረቢ ለትፈግር ጀሪደት ሰበት ዐለት እግለ ጀረዲት እብ ትግርኘ ተርጅመ ለዐለ ሕመዳይ ቱ። ጽበጥ ናይለ ጀሪደት ህዬ ለዲብ ኤረትርየ ገብእ ለዐለ ወራታት ወእብለ ዲብ መሰር ለዐለው ደረሰ ለገብእ ነሻጣት ክሉ ዲበ ጀሪደት እብ ዐረቢ ወትግርኘ ፈግር ወልትነሸር ዐለ። እለ አሰውረ አልኤረትርየ ለትብል ጀሪደት አሰልፍ እብ እዴ ትትከተብ ምንመ ዐለት ሐር መሰርዩን እግል ንጥበዐ እግልኩም ቤለዎም። እትሊ ወክድ እሊ ርኢሰ መሰር ጀማል ዐብደናሰር ምሰለ ደረሰ ልትዓወን ወወሰያት ለሀይቦም ዐለ፡ ገሌ ምነ ህቱ ልትወሰዮም ለዐለ፡ እት ምስጢርኩም ወወጠንኩም ተሓፈዙ ወእግል ሕርየትኩም ናድሎ ልብል ዐለ። ወእብለ መሰር ሸዐበ ወሕኩመተ መጦር ኤረትርዩን ወንዳል ኤረትርየ ዐለት። ደረሰ መጃኒ ተአድርሰ ወክሉ ተኻሊፍ ደፈዕ ወእጃርለ ናዲመ መሰርዩን ደፍዑዎ ዐለው። ክምሰል መሰል ሐቀ ተእሲሰ ሰውረት ኤረትርየ ዲብ መሰር እዛዐት ዐለት እብ ዐረቢ ወትግርኘ ለእብ ትግርኘ ዐለት እዛዐት እብ ወልደኣብ ወልደማርያም ትትመርከዝ ዐለት። ወክሉ እሊ ጀላብ ወጠን ወጀላብ ሕርየት ወእሰትቅላል ኤረትርየ ዐለ።

እተ ወክድ ለሀይ ለጠለበት እብ ራብጠት ጡላብ ኤረትርየ ልትአመሮ ዐለው። ወሀቶም ምሰለ ዲብ ከርሰ ወጠን ገብእ ለዐለ መትብጋስ ግድለ ሰለሕ ልትዓወኖ ወዲብ አሰሶት ጀብሀት ተሕሪር ኤረትርየ ዐቢ ዶር ዐለ እሎም። አሰልፍ ቀደም ተእሲሰ ጀብሀት ተሕሪር ሐረከት ተሕሪር ኤረትርየ ሰበት ዐለት፡ ለጠለበት ሰሮም አንፋር ሐረከት ወሰሮምመ አንፋር ጀብሀት ተሕሪር ዐለው። ላኪን እብ ሱፈ ዓመ ክሉ ሀደፎም ወወቀዮም ጀላብ ሕርየት ኤረትርየ ዐለ። ምነ ዲብ መሰር እንዴ ገብአው ወዱዉ ለዐለው ንዳል ህዬ ምሰለ ዐለው እቱ አጅወእ ለገይሰ መጀለት አሰውረ አልኤረትርየ እብ ዐረቢ ወትግርኘ ለአፈግሮ ወነሸሮ ወእብ ሰበት ንዳል ሸዐብ ኤረትርየ ለትኣምሮ ዐለው። ለእብ ዐረቢ ለዐለ ነሸር ጀሪደት ዲበ እት መሰር ለዐለ ሰፋራት ድወል ዐረብ ትትወዘዕ ዐለት።

እድሪስ ሕመዳይ ዎሮት ምነ ዲብ መሰር እንዴ ገብአው ድድ እሰትዕማር አቶብየ ናድሎ ለዐለው ደረሰ አው ሸባብ ሰቲናት ቱ። ህቱ ዲበ ወክድ ለሀይ አቶብየ ለዲብ መሰር ለዐለ ሐረካት ኤረትርዩን ጠለበት ክምሰል ረኤት ለዲቡ ዐለት ሰፋረት አቶብየ እሉ እግል ትዋጅህ እንዴ ትቤ፡ ዲበ ዲብ መሰር ደርሶ ለዐለው ደረሰ ውራቅ ወዘዐት ኣቶም። ለወራቅ ህዬ “ለዲብ መሰር ህሌኩም ደረሰ ጅንሰየት አቶብየ እግል ነህበኩም ዲብነ ምጽኦ ወምስሉመ መሳዐዳት ሰላዲ እግል ነህቡቱ” ልብል ዐለ።

ሰፋረት አቶብየ ክእነ ትብል ዲብ ህሌት ሐረከት ጠለበት ኤረትርየ ዲብ መሰር ሰበት አፍረሃታቱ። እትሊ ወክድ እሊ በሊሰ ናይለ ጠለበት አሰልፍ እጅትመዕ እንዴ ወደው እብለ ሰፋረት አቶብየ ትወድዩ ለህሌት ደዓያት በሐሰ እግል ሊደው ክምሰልሁመ እብሊ ንዳሎም ምን አጅል ሕርየት እግል ኢለአትካርሞ፡ ላኪን ለጅንሰየት እምበልሀ አሰክ ኤረትርየ እግል ትትሐረክ ሰበት ኢትቀድር “አሰክ ትዳሌ ቁትላይ አቡከ ታሌ” ክክሰለ ልትብሀል፡ እግል ዶሉ እንዴ ነሰአወ እግል ልሳፍሮ እበ ክም ቀድሮ ላኪን እለ ጅንሰየት እለ ምን ንዳሎም ወሀውየቶም ግረ ክምሰል ኢትብልሶም ሸክ ይዐለ እሎም። ላኪን ሰሜት ኤረትርየ እግል ተሀሌ በ ሰበት ቤለው፡ አዜ ዲበ ጀዋዝ ሰፈር “ኤረትሪ ዕዱ ዲብ እተሓድ ፈደራሊ ምስል አቶብየ” ለትብል ሀውየት ኤረትርዩን ለሸሬሕ እግል ለሀሌ ቡ ቤለው። ላኪን እሊመ ተዐብ ዐለ እቱ እግልሚ ለእሰትማረት (ፎርም) እብ እንግሊዚ ወአምሐርኘ ሰበት ዐለት ለደረሰ እሊ ሀገጊት እሊ ብዙሕ ሰበት ኢለአሙሩ እሊመ ናዩ መሻክል ዐለ እቱ።

እብሊ ለሰፋረት እንዴ ጊሰከ ፎርም እግል ትምለእ ሰበት ተሐዜ፡ ለሰፋረት ህዬ ሕነ ትርጁማን ሰበት ብነ በሰ ስሜትኩም ወስሜትለ መጽአኩም ምነ መንጠቀት ወሚላድኩም ሌጠ አሰእሉነ” ቤለው። እሊ ላኪን ለጠለበት ሰበት ኢረደዉ ኖሶም ዲበ ሰፋረት ክምሰል ጊሰው እግለ ኤረትሪ ለትብል ከሊመት እንዴ ሸጥበው አቶቢ እግል ልኩቶበ ሐዘው። ለደረሰ እሊ ክምሰል ረአው ሰበት ኢረደዉ እጅትመዕ ወደው ወእግለ እጅትመዕ መረሑ ለዐለው ረመዳን መሐመድኑር፡ ዐብደልከሪም ወመሐመድዐሊ ዕመሮ ዐለው። እሎም ሰለሰ እሎም ቶም እግለ ዲብ መሰር ለዐለው ደረሰ ለለሐርኮ ወለቀውዶ ለዐለው።

ምናድል እድሪስ ሕመዳይ 2023 አሰመረ

እሊ ወክድ እሊ ለደረሰ ዎሮ ቀራር ነሰአው፡ ህቱ ህዬ “ሕነ አቶብየ ኢትወክለነ፡ ሕነ ኤረትርዩን ሕነ፡ አዜ ህዬ ክእነ ሰሜት ኤረትርየ ምን እሰትማረቶም ሐቀ ሸጥበው ሕነ ህዬ ዲበ ሰፋረት እንዴ ግስነ ውራቅነ ብለሶ እትነ ኒበል ወእግለ ነአንድድ ለልብል ቀራር ነሰአው። ወእባሆም 50 ለገበኦ ጠለበት ክሎም ዲበ ሰራፈረት ክምሰል ጊሰው እብ አምሐርኘ ተሃገው ምስሎም ወሚ ተሐዙ ህሌኩም ቤለዎም። ህቶም ህዬ ሕነ አምሐረ ኢነአምር ወኢንትሃገየ ክምሰል ቤለዎም፡ “ትግርኘ ህዬ ተአምሮ?” ቤለዎም፡ እትሊ ወክድ እሊ ምን ክለ ለመጅሙዐት ትግርኘ ለለአምር እድሪስ ሕመዳይቱ። እብሊ ለሰፈር ለሓለት ክምሰል ረአ “ከሳሰ አዜ እግል እትፋህም ምስልኩም ሰለሰ ነፈር ሌጠ ልእተው” ቤለ።

ሐቀ እለ እድሪስ ሕመዳይ፡ ዕመሮ ወዎሮ ሳልሳዮም ዲብ ዘረበተ ሰፋረት አተው። ምን ክሎም ትግርኘ ለአምር ለዐለ ሕመዳይ ቱ። ለሰፈር ህዬ ሚቱ ጠለብኩም ክምሰል ቤለዮም፡ ለወካይል ደረሱ፡ “ሕነ ለኤረትርየ እግል ትትቀየር አለበ ዲበ ጀዋዝ እግል ተሀሌ በ” ቤለዉ። ወእብለ ለሰፈር እግል ኖሱ ትግርኘ ሰበት ኢለአምር ሕመዳይ እብ ትግርኘ ክሉ ለጠለባት ለሰእል ወዎሮ ሙተርጅም ምን ትግርኘ ዲብ አምሐርኘ እግለ ሰፈር ተርጅም።

ሐቀ እለ ለሰፈር ሰበት ወረጠዉ፡ ሃርቅ ዲብ እንቱ እንቱም ሸር ተሐዙ ወአቶብየ ተአቡ ህሌኩም እንዴ ቤለ እብ ሒለት እግለ ጠረቤዘት ዘብጠ። እትሊ ወክድ እሊ ለወፍ ጋብኣም ዐለው ከረ ሕመዳይ ቀንጸው፡ ወለብዕዳም ዲብ አፈት ዲብ ሳሎን ግሱያም ዐለው። ወሰርመ እግለ መብነ ክሉላም ዐለው። ወእባሆም ለጠለበት፡ እግለ ደዋሊብ ወለ ዲቡ ርሱሰ ለዐለ ውራቅ ወመለፋት ክሉ እንዴ አትዋደቀዉ እሳት ክምሰል ቀርሐው እቱ ሰፈር ወመተርጅሙ ዲብ ለሀርቦ ፈግረው። ሰሮም ለግዛዝ ሳበረው ወሰርመ እግለ ዲበ አፈት ለዐለ መካይን ሰፈር አንደደው ወሳበረው። እሊ ህዬ ንዳል ኩፈሕ ሙሰለሕ ሸዐብ ኤረትርየ ምን ለአነብት ካልኣይ ሰነቱ ጻብጥ እተ ለዐለ ሰነት 1962 ቱ ለዐለ።

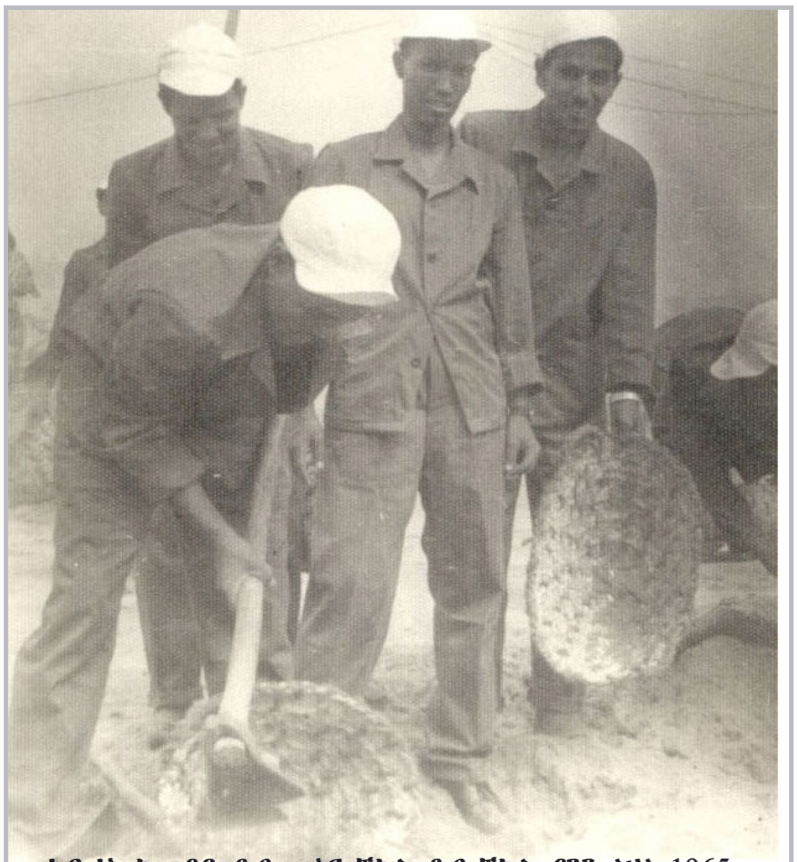

እድሪስ ሕመዳይ ዲብ መሰር ሸትል ዲብ ሸትል ዳንን ለሀለ 1965

ከልሹም መሐመድ

ሐዝ ደንግ (dengue fever)

ሐዝ ደንግ ሚቱ ወእት ዐድነ እግልሚ ሕማም ዌልካም ትብሀለ፤

ዌልካም እብ እንግሊዝ “አሰናይ ደሐን መጸአኩም” በሀለት ቱ። ከእሊ ሕማም እሊ ሀቱ እብ ብዝሔ ለልትረኤ እቱ አርድ ዲቡ ለነብሮ ስካን ብዙሕ ኢለሐሞ እቡ መ ኢልትደቀብ እቶም። ሰበቡ ሀዬ ቅወት ዳፈያት ገሮቦም ድድ እሊ ሕማም እሊ ውቅል ሰበት ትጸኔሕ ቱ። ቅወት ዳፍያት ገሮቡ ድድ እሊ ሕማም እሊ ድህር ላተ ወእብ ፍንቲት ሀዬ እተ ሀቱ እብ ብዝሔ ለልትረኤ እቱ አርድ ጋሸ ላቶም አንፋር ዶል መጸአ እሎም ረክብ። ሀቶም ምነ ምዕል ለእግሮም እተ ሀቱ ለልትረኤ እቱ አርድ ከርዋተ፡ ምን ራብዕ አሰክ ሳብዕ ዮም እተ ለሀለ ወቅት ለሐሞ እቡ ወእብሊቱ ሀዬ ለሕማም፡ ሕማም አሰናይ ደሐን መጸኩም እንዴ ትብሀለ ለልትአመር። ለናይ አማን ሰሜቱ ላኪን “ሐዝ ደንግ/ደንግ ፊሸር” ትትብሀል።

ከደንግ ፊሸር ምን አዳም ዲብ አዳም እብ ሚ ክም ለዐዴ፡ ወሁቱ ኖሱ ምንሚ ክምሰል መጽእ እግል ንርኤ፦

ዌልካም እብ አርባዕ ጅንስ ዴንግ ለልትብሀል ሻይረስ ቱ ለመጽእ። ዴንግ ሻይረስ ሀዬ ምን ነፈር ሕሙም እት ነፈር ሕያይ፡ እብ ኤደስ እጅብታይ ወኤደስ አልቦ-ፒክቱስ ለልትብሀለ ክልኤ ጅንስ ሐናኒት ለዐዴ። እለን ጅንስ ሐናኒት እለን ነብራሀን እት ወድ አዳም እንዴ ትጸገዐየ ሰበት ረክባሀ፡ ዴንግ ሻይረስ ለብእተ ምነን፡ ዲበ ለትነክሹ ነፈር ተሓልፋ። ወሀቱ ድዒፍ አው ሀዬ እተ አርድ ጋሻይ ዶል ገብእ እብ ሕማም ልትደማዕ። ወምኑ ሀዬ ለሕማም ለኢዐለ እተ ሐናኒተት እንዴ ነክሹቱ እግለ ሕማም ምኑ ትጸውሩ ወእት ነፈር ብዕድ ተዓድዩ። ወእብለ ሓለት እለ ምን ነፈር እት ነፈር ለዐዴ። ሕማም ዌልካም ግንፈእ/እንፍሎንዘ ለመሰል ሕማም ገብእ እት ሀለ፡ እብ ዴንግ ሻይረስ መጽእ ወምን ነፈር ሕሙም እት ነፈር ሕያይ ሀዬ፡ እብሊ ሻይረስ እሊ ለጸውረት ሐናኒተት ለዐዴ።

አሸይር፡-

ዌልካም እግል ጋሸ አው ሀዬ እተ በለድ ሐዲሳም ላቶም አንፋር ለትረክብ ገብእ እት ሀሌት፡ ለሕማም ለረክበዮም አንፋር ምን ራብዕ አሰክ ሳብዕ ዮሞም እተ ለሀለ ወቅት አሸይር ናይለ ሕማም ልትረኤ እቶም። ለአሸይር ሀዬ፡-

- መጺጸት ረአሰ ድቅብት
- ምሰል ሐረከት ገሮብ ለልትኬለም መጺጸት ዔጸት
- መቀራጥጥ እገር ወአፍካክ
- ሐዝ ወከንከኒት
- መትቦላል
- ኢፈረንት ጠምጠም ነብረ ወመራረት አፍ
- መትሃዳል አፍካክ ወፈተር ኩሉ ገሮብ
- ረዐፍ
- ፍጸግ ወመትቀራፍ ገኖበት ወእብ ፍንቲት ሀዬ ሃባጥ ወቀርዋት መጋባት እግል ልትረኤ ቀድር።

ዳፍያት

ሐዝ ደንግ/ዌልክም እብ ኤደስ እጅብታይ ወኤደስ አልቦ-ፒክቱስ ለልትብሀለ ክልኤ ጅንስ ሐናኒት ክም ለዐዴ ረኤነ። እለን ጅንስ ሐናኒት እለን ሀዬ እብ ብዝሔ እት ግንራራብ በሐር፡ እት ለኢትከጠጠየ ወከደማት ማይ ነዲፍ፡ ከህረበት ወዋጅበት ገበይ አርየሞት ግማመት ለኢአለበን፡ ቅያስ ስካነን ሀዬ ብዙሕ ላቱ መዳይን ዲቡ ልትወለደ ወልትፋረየ። እምበል እሊመ ዲበ እብ ዋጅብ ለኢነድፍ ድዋር ክም ከረ ግማመት ጥልት ትግባእ ወይብሰት፡ እንዴ አሪምነ ዶል ይእንለክፈ ወኢነአነድደ፡ እት ድዋርነ ማይ እግል ልዕቀር ለቀድር ሕፈር ዶል ሀለ፡ ማይ ወጠላለት ለጸብጥ ጎማታት ወትናክ ዶል ለሀሌ፡ ማይ ለእንከዘን እቱ በራሚል ወባስካት ብዙሕ ዶል ገብእ ወእብ ዋጅብ ዶል ኢልትዳባእ፡ እግለ ሐናኒት መስከብ ሰኒ ሰበት ገብእ፡ ዲቡ እንዴ ትፋሬት፡ እግለ እት ድዋረን ለሀለ አዳም ናሙሰየት ልትነፋዕ ዶል ኢገብእ ትነክሽ ወእብ ለትነከሽ ነፈር ሀዬ ለሐሙም። ሰበት እሊ ምን ሕማም ዌልካም እግል ንትነጄ ሐናኒት እግል ትትፋሬ እቱ ለትቀድር አካናት እግል ነአንድፍ ወጅበነ።

ስራይ መ ትንቱን

ለገብአ ነፈር ዶል ለሐሙም እሰልፍ ሕማሙ ሚ ክምቱ እግል ለኣምር፡ ዕያደት እንዴ ጌሰ ሕማሙ እግል ልፈርግ ወጅብ። እብ እዴ ኖሱ ሕማምዴ እሊ ገብእ እንዴ ቤለ እብ ሐኪም እት ለኢተአከደ ሕማም፡ ለኢወጅቡ ደወ እግል ልንሳእ አለቡ።

ሐዝ ደንግ እብ ሻይረስ ሰበት መጽእ ምን ሻይረስ ለልሓዴ ደወ አለቡ። እብ ኖሱ ወክዱ እንዴ ነስአ ምን ሳምን አሰክ ክልኤ ሳምን እተ ሀለ ወክድ እብ ኖሱ ለሐድግ። ምናተ ምን መጺጸት ረአሰ ወመፋሰል ለልሀውን ክምሰልሁመ ሐዝ ለለበርድ ደወ ክም ፓራሲቲሞል እግል ልትነሰእ ቀድር። ምናተ አስፕሪን ወኢቡፕሮፈን ምን ኢልትነሰእ ለሔሳቱ ለነኣይሽ አሰራር እግል ለአድሚ ሰበት ቀድር።

ዕርፍ ካፍየት ወለልትሰቴ እብ ብዝሔ ንስአትመ ሀዬ ለገሮብ ሒለት መዳፈዐት እግል ልርከብ ወለ እብ ሐዝ ለበዴ ፊሻይ እግል ልተከእ ለልትሰቴ ላዝም እግል ንንሰእ ብነ።

መብዝሔ አውካድ ሐዝ ደንግ እብ ኖሱ ለሐድግ ምንማቱ ገሌ አንፋር ላኪን ብዙሕ እግል ለትዕቦም ሰበት ቀድር ራድኢት ሐኪም ለልሐዙ እግል ለሀሉ ቀድሮ። ብዙሕ ዋራሽ ወፍጋር፡ ወረአዐፍ ለወዴ ዲቦም ፊሻይ እብ ሰር ደም እግል ልንሰኡ ወብዕድ አድውየት እግል ልሕዘው ሰበት ቀድሮ አጊድ እት ሐኪም እግል ልትነሰኡ ቦም።

ሐቴ አካን ልብ እግል ንክሬ እእተ ለብነ ሀዬ ሀሌት፡ አክልሕድ አሸይሮም ክመ ናይ ዌልካም ላቱ አምራድ፡ እግል መሰል፡ ክም ከረ ምላርየት፡ ኮሮኒ፡ እንተሃብ ከላዊ፡ እንፍልዌንዛ ወለመሰሎም ሰበት ሀለ፡ እንፍሉዌንዘ አው ዌልካም ተ እንዴ እንቤ እብ ሕማምነ እግል ንትገሴ አለብነ። መርመረ እንዴ ወዴነ ሕማምነ ክም ልትአመር እነ ኒዴ። እግልሚ፡ ኦሮት ነፈር ሕማም ምላርየት እት ብእቱ ዌልካም ሕሙም ሀሌኮ እንዴ ቤለ እት ቤቱ ዶል ልትገሴ እቡ፡ ዲብ 24 ሰዐት ደዋሁ እግል ልንሰእ ወልሐዴ ምነ ቀድር ለዐለ ለምላርየት ወክድ እንዴ ነስአት አሰክ ዲብ ሞትመ እግል ተአብጽሖ ትቀድር፡ አውመ እዴ እግል ቲዴ እቱ ትቀድር። እብ ብዕድ እንክር ሕማሙ ዌልካም እት እንቱ ምላርየት ሐመምኮ እንዴ ቤለ እት ኢዋጅቡ ደወ ምላርየት ዶል ነስእመ፡ ለደወ ለለአጀርየ እቱ መደረት ቀላል ኢኮን።

ሰበት እሊ ኦሮት ነፈር አከይ ዓፍየት እብ ዶል ለአገርሰ፡ ሀቱ ሕማሙ እግል ልትዘነኑ ምንመ ቀድር ፍሕስ እንዴ ኢወዴ ሸክ እንዴ በትከ ሕማምዴ እሊቱ እንዴ ቤለ እብ ኢገብዩ ስራይ ኢስራዩ እግል ኢልንሳእ ክል ዶል ድጉግ እግል ልግበእ ቡ። እብ ሐኪም እንዴ ትመርመረ ሕማሙ ክም ትፈረገ እግሉ ሀዬ፡ ለእብ ሐኪም ለልትሀይቡ ደወ ምክር ወሐብሬ ሰኒ እንዴ ሰምዐ ወፈሀመ፡ ለኢትፈረገት እሉ እንዴ ትሰአለ ምነ እብ ዋጅብ እግል ልትነፋዕ እበ ወሊደዩ ወጅብ።

ብዝሓም ረአሶም ክም ለመጽጸም ወክተፎም ክም ልትመጨር ምኖም ዌልካም ጸብጠኒ እንዴ ልብሎ ነፍዕ ለመሰል እቶም አው እለ ትነፍዕተ ለልብሎም ለእሉ ረክበው አድውየት እት ነሱእ ልትረአው። እሊ ሀዬ እትሳሬ ሀሌኮ እት ትብል ቀበ ለለመጽእ እትከ መካይድ ሰበት ቱ፡ መደረቱ ቀላል ኢኮን። ከእግል ዌልካም እንዴ ኢነአመርር፡ ለሀለ እትነ ሕማም እንዴ ፈረግነ ለወጅቡ ስራይ ንንሰእ እቱ።

ለአግደ ገበይ ደሐን ምን ሐዝ ደንግ ሐናኒት ለትትዋለድ እቱ ማይ አዝፈፎት፡ ድዋርከ አንደፎት፡ መዕለይ ማይ እብ መዳብእ ሰኒ ዳብአት፡ ሰነት እብ ግዴደ ላሊ ወአምዕል ሐንቴ ናሙሰየት ሰኪብ፡ ነፍሰ ሒለት መዳፈዐት ለለሀይበ ነበራት ክም ሐመሊ፡ ቅርጡጥ፡ ፈዋኪ መትመዋን ክምቱ ተርኪዝ እግል ኒዴ እቱ ለወጅብ አግቡይ መንበሮቱ።

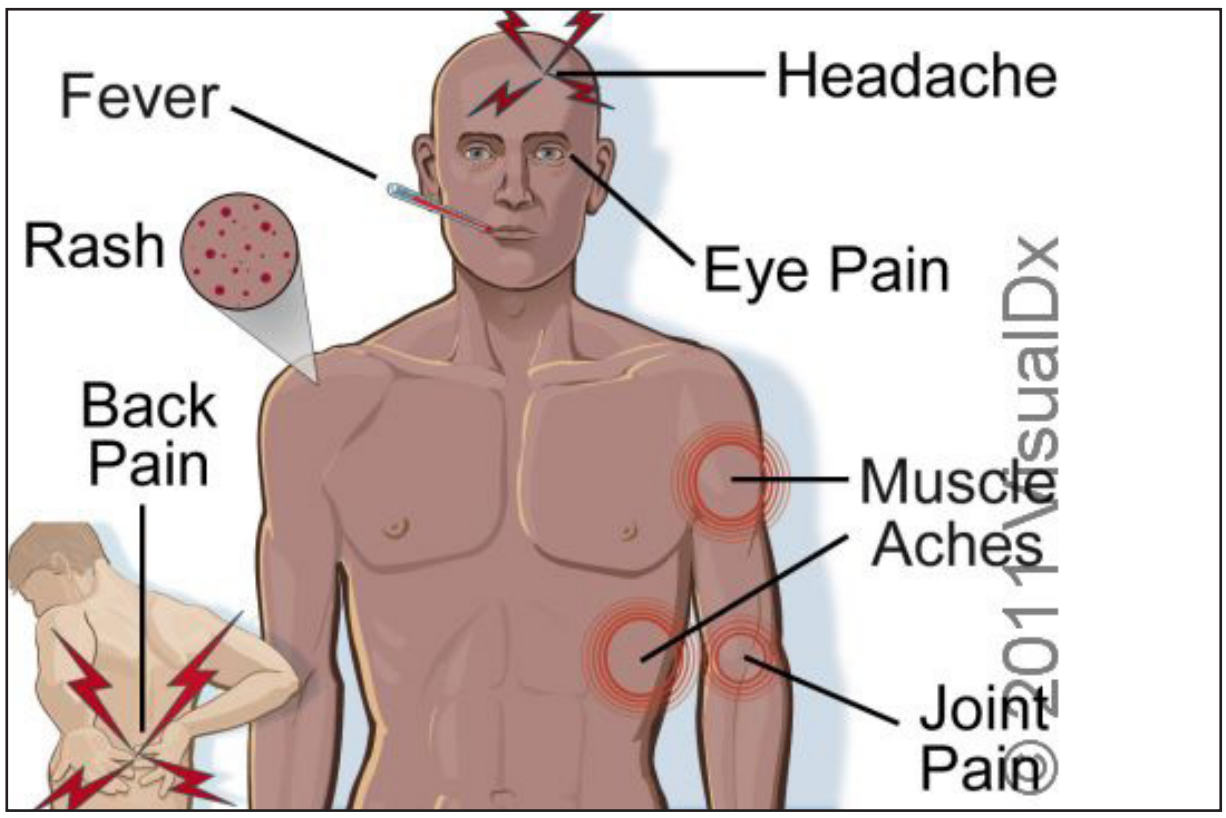

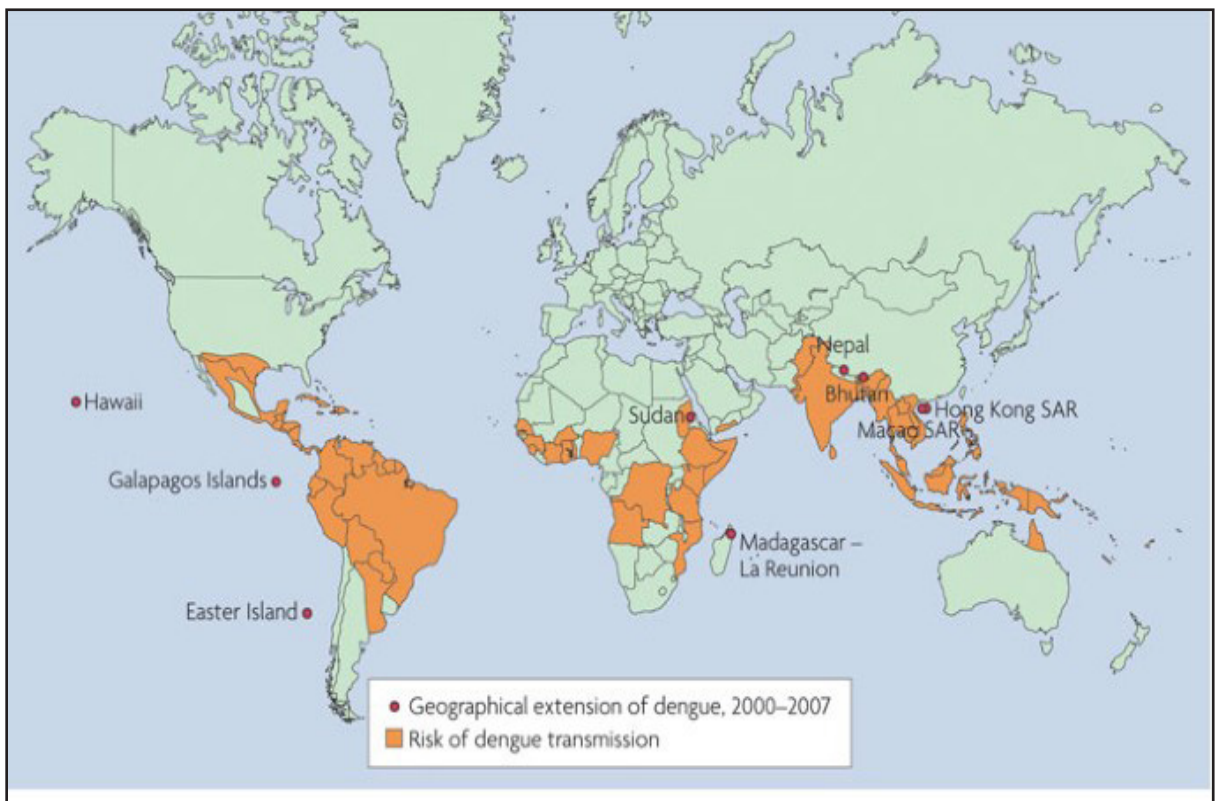

ሙደርስ ብቁዕ ርእየት ባርህ ሙስተቅበል ቱ

ደህላክ ነጋሲ
ሳልሕ ገመ

ኩልየት አዳለዮት ሙደርሲን አስመረ እግል ራብዕ ወክደ ሐቀ ናይ መድሐራት በርናምጅ ለህለ ድሩስ ናይ ታብየት በርናምጅ ለደርሰው ሙደርሲን፡ ዲብ ዮም 31 ጃንዋሪ እብ ዲብሎም አድሐረት። ለትፈናተ መጃል ታዕሊም ዕሉም ሙደርሲን ዲቡ ለረከዘ ታእሂል እግል መደት ሐቴ ሰነት ለትህየበ ዲብ ገብእ፡ ምን በን በኑ አካናት ለመጽአው ሐዳይስ ወገዲሚን ሙደርሲን ለሻረከው ዲቡ በርናምጅ ቱ ለዐለ።

ብቁዕ ሙዋጥን ብንየት፡ ዐቦት ወተጠውር እግል ለአክድ ቀድር። አምር ለትዐንደቀው ሸባባት ህዬ ናይለ ለለትሐዜ ተጠውር ለለበጽሕ ጅዙእ ሙጅተማዕ ቱ። ሙዋጥኒን ሱዉይ ከደማት ታዕሊም እግል ልርከቦ አርድየት ዶል ጠፍሕ፡ እግል ኖሶም ሙደርሲን እንዴ ገብአው ዲብ ጠወሮት ንኡሽ ጂል ለትወቀለ ዶር ለህሌ እሎም።

ሙደርሲን እንዴ ኢልትሓለሎ ዶል ልጅህዶ ለለርእዉ ተዓብ በያን እብ ዐመል ነቲጀት ሰኔት ሰበት ለህይብ፡ ምን ኬን እግል አፍራድ እግል ወጠን ለነፍዕ እተይ እግል ልትረከብ ምኑ ቀድር። እብ አሳሰ እሊ እግል ሙጅተማዕ ለወጅሁ ሙደርሲን፡ ትሉሉይ ምን ኬን ብዕድ ክፋል ሙጅተማዕ ዝያድ ዕልም ወሐብሬ ምን ዐንደቆት ወአከቦት እግል ልክሰሎ ኢወጅብ።

ኩልየት አዳለዮት ሙደርሲን አስመረ እግለ እብ ለትፈናተ መጃል ታዕሊም እብ አወላይ ዲግሪ ሐቀለ ደሐረው እብ ምህነት አድረሶት ከድሞ ለጸንሐው ሙደርሲን እተ ለነሸጦ ዲብ ምህነት መቅደረቶም እግል ለአደቅቦ መጃል ደርስ ወአድረሶት ህዬ እብ ዋጅብ እግል ለአተላሌ ለሰዴ ታእሂል፡ ምን ዶል ዲብ ዶል እንዴ ነዝም ጸንሐ ወህለ። ለዲብ ዮም 31 ጀንዋሪ ለገብአት መድሐራት ህዬ አተለላይ ናይለ ቀደም እለ ገብእ ለጸንሐ በራምጅ ቱ።

ዲብ ኩልየት አዳላዮት ሙደርሲን አስመረ ዲብ ገብአት መናሰበት መድሐራት ናይ ዶሉ ዲን ናይለ ኩልየት ዶ/ር ዮናስ መስፍን እተ አስመዐየ ከሊመት ሰልፍ እግል መድሐረት ራብዓይት ደውረት ሐቀ ናይ መድሐራት በርናምጅ አሰናይ እት ልብል፡ ለበርናምጅ እግል ገዳይም ወሐዳይስ ሙደርሲን፡ እብ ሐዲስ አግቡይ አድረሶት እግል ልድረሶ ለዳለ ክምቱ ወለተህየበ ድሩስ ዲብ ሸቁል ሰኒ ሴድያይ ክምቱ አፍህመ። እምበል እሊ ለታእሂል ርሒብ ናይ መትለማማድ በክት እግል ልክሰት ለህደፉ ክምቱ ሸርሐ።

እብ አሳሰ ሸርሕ ዶ/ር ዮናስ ለበርናምጅ እግል ዕሉም አድረሶት ለከሰሰ እብ ሐዲስ ዕልም አሳሲ አምር ለትብናቱ ለዐለ። ዲብ ዕሉም አድረሶት ነፍሰያት፡ አዴሮት ደረሰ ወፈሰል፡ አግቡይ አድረሶት ሀገጊት፡ እጅትማዒ ወጠቢዒ ዕሉም፡ አግቡይ አዳለዮት እምትሓናት፡ ዲብ ስታት ውብዕድ ለረከዛቱ ጽበጥ እብ አዳለዮት አምር ሙደርሲን እግል ጠወሮት ለሰዴቱ። እሊ እግል ዓበዮት ህዬ ዲብ ለትፈናተየ መዳርስ አቅሊም ምግብ እግል መደት ሐቴ ሰሚስተር ለልአክል በያን እብ ዐመል እግል ልደረቡ፡ እበ ክል ለልአደሩሱ መጃል ምን ሰለሰ አስክ አርበዕ ወሬሕ ናይ አድረሶት ተጃርብ ወደው። ለህበወ ክድመት ህዬ አካዳሚ ወእጅትማዒ መናፍዕ ክምቡ ዶ/ር ዮናስ ወደሐ።

ዶ/ር ዮናስ እንዴ አትሌ፡ እተ ለደለ በርናምጅ ለሻረከው 13 አዋልድ አንሳት ለልትረከበ ዲቦም ኣብ ዓም 57 ሙደርሲን እብ ዲብሎማ ክም ደሐረው። ምን እሎም 18 እብ ዕሉም አድረሶት እጅትማዒ ወሕሳብ፡ 30 እብ ዕሉም አድረሶት እጅትማዒ 9 ህዬ እብ ዕሉም አድረሶት ሂገ እንግሊዝ ተዕሊሞም ለአትመመው ቶም። ቀደም እለ ኩልየት አዳለዮት ሙደርሲን አስመረ እብ ዓም 412 ሙደርስ እብ ሐቀ ናይ መድሐራት ተዕሊም እብ ዲብሎም እድሕርት ክም ዐለት፡ ምነ ምን ዶል ዲብ ዶል ለደሐረው ሙደርሲን ህዬ ለሐድ12% አዋልድ አንሳት ክም ዐለየ ዶ/ር ዮናስ ሐበረ።

ዶ/ር ዮናስ መስፍን እምበል እሊ እተ ለመጽእ ቅሩብ ወክድ እግል ለአሰብዴ ዱሉይ ለህለ ናይ ማስተር ፕሮግራም እብ አውለውየት እግል ልትሸቁቡ በርናምጅ ጽቡጥ ክም ህለ አፍህመ። ዲብ ደንጎበ ህዬ ለበርናምጅ እግል ልትዐወት ለልሙድት ሰዳይቶም እግለ ወደው ጀሃት ሐቀለ ሐመደ ሐብሬ ናይለ መጽእ በርናምጃት ወደሐ።

እብ ዕሉም አምር አድረሶት ሐቀ ናይ መድሐራት ለገብእ ታዕሊም እብ ታብየት እተ አምዕል ለህ ለደሐረት ሙደርሰት ዮሳን ጴጥሮስ ቀደም እለ ዲብ መድረሰት ፊይዝ ሚሸን ደቅምሐሬ እብ ምህነት አድረሶት እግል ሐጫር መደት ሐቀለ ሸቁት፡ እተ ለትከሰ በክት ታዕሊም ክም ሸረከት ሐበረት። ለታእሂል እተ ለትነሸጥ ዲብ ምህነት አድረሶት በቃዐት ወፈሀም እግል ትምለክ ሰኒ ሴድያይ ሰበትቱ እትሊ በክት እግል ትሻርክ ክም ሐሬት ሸርሕ።

ሙደርሰት ዮሳን እንዴ አትሌት፡ እተ ለሐልፈት ሰነት እብ መጃል ዕልም ኪማእ ክም ደሐረት ሐቀለ ሸርሐት ለረከበቱ ሐቀ ናይ መድሐራት ፍረስ ታዕሊም፡ እግለ ለዐለ እግለ አምር ክም ለአዘይዱ ወደሓት። ለታእሂል ዲብ ሸቁል ደርስ ወአድረሶት ለቦቱ ዶር ውቁል ሰበትቱ ደረሰ ዲብ ለትወቀለት ደረጀት እግል ልብጽሐ ክም ሰዴ አፍህመት። ክሎም ዲብ ምህነት አድረሶት ለነሸጦ ሙዋጥኒን አህምየት ናይ እሊ ሐቀ ናይ መድሓራት ታዕሊም እንዴ ፈህመው፡ ሙሻርኪን ናይ እሊ በክት እሊ እግል ልግብአ ክም ወጅብ ሸርሐት። እት ደንጎበ ህዬ ለክሱት ለህለ በክት ታዕሊም ዲብ ለትወቀለት ደረጀት እግል ለአተላሌ ለከሰሶም ጀሃት እብ ውቁል እህትማም እግል ልሸቀው እቡ ትፋኔት።

እብ ደርስ አድረሶት ዕሉም ለትደሐረ፡ ሙደርስ ዑመረዲን ኣሕመዲን እብ እንክሩ፡ ክእኒ ዲብ ልብል ረአዩ ህበ። “እግል መደት ሐቴ ሰነት ካምል እትሊ ሐቀ ናይ መድሓራት በርናምጅ ሻረኮ። እትሊ ለትበህለ ወክድ ዕልም ነፍሰያት ወታዕሊም ረከብነ። ቀደም እሊ ሐቀ ናይ መድሓራት ታዕሊም እብ ሰበት አድረሶት ለዐለ እግለዬ አምር ሕዱድቱ ለዐለ። አዘ ላኪን ለዐለ እግለየ መሻክል ረህ። ሙጅተማዕ እግል ልትቀየር፡ ብቁዕ ሙዋጥን እግል ልፍሬ፡ እብ ክሉ መጃሉ ብቁዕ ሙዋጥን እግል ልትበኔ ህዬ እብ አውለውየት ብቁዕ ሙደርስ እግል ልፍሬ ወጅብ። እብ አሳሰ እሊ ኩልየት አዳለዮት ሙደርሲን አስመረ ዲብ ለትፈናተ ወክድ ጥውር ንዛም ታዕሊም እንዴ አትአታቴት ምስል ሙጅተማዕ እዲነ ክም ንሄርር ወድየት ህሌት።

ዲብ ወጠነ ለትሳወ ተጠውር እግል ለህሌ ዶር ደርስ ወአድረሶት ምህምቱ። ክሎም ሙደርሲን ህዬ እሊ ለመስል በርናምጅ እግል ልታብዕዉ ህለ እሎም። ለበዲር ለጸንሐ ‘ለገብአ ሙደርስ እት ክሉ መጃል እግል ለአድርስ ቡ’ ለልብል ዓም አፍካር አው ፈሃም እንዴ ተርፈ፡ ለትፈናተ በርናምጃት እብ ረተቦት ወአርሐቦት ብቅዓም ሙደርሲን እግል ልፍረው ለአትሐዜ።”

ሙደርስ በሪህወ የማኔ መ እት መድረሰት ካልኣይት ደረጀት ዋርሳይ ይከአሎ ሳወ እብ ምህነት ሙደርስ ከድም ሐቀለ ጸንሐ፡ እትሊ ለትህየበ በርናምጅ እብ ሻረኮት እትለ ዕለት እለ እብ አግቡይ አድረሶት ዕሉም እጅትማዒ ምነ ለደሐረውቱ። ክእኒ እትልብል ህዬ ረአዩ ለህይብ። “በርናምጅ ኩልየት አዳለዮት ሙደርሲን አስመረ ለጠልቡ እንዴ አትመምናቱ ለትሓበርነ ዲቡ። ህደፍ ናይለ ታእሂል ህዬ እበ ለረከብናህ አምር ዝያድ ክም ንትነፈዕ እግል ንግበእ ወዲብ ሙስተቅበል ለልአፈሩ ሙዋጥኒን እግል ብንየትቱ። ዎሮ ሙደርስ ብቁዕ እግል ልግበእ፡ ካፊ ዕልም ናይ አግቡይ አድረሶት እግል ልምለክ ሰበት ቡ፡ እሊ ሐቀ ናይ መድሓራት ታዕሊም፡ ሙደርሲን አምሮም እግል ደረሳሆም እብ ዋጅብ ዲብ ዐደዮት ለትወቀለ ዶር ላቡቱ። ከምሰልሁመ እግል ብዕዳም ጀማዐትነ ሙደርሲን ታእሂል ዲብ ሂበት ወአፍካር ዲብ መትባዳል ሴድያይ እግል ልግባእቱ። እት ደንጎበ ውዛረት ታዕሊም እግል እሊ በክት እሊ ሰበት ከሰተት እግልነ ምን ክሉ ቀልብየ ዲብ አሐምድ ብዕዳም ሙደርሲን መ እሊ ለመስል በክት እግል ልርከቦ ለከሰሶም ጀሃት እግል ለእህተምሞ እትወሴ።”

ኩልየት አዳለዮት ሙደርሲን አስመረ፡ ሙደርሲን አምር ወናይ ዶሉ ሐብሬ እብ ሂበት፡ ምስል እለ ትሄርር ለህሌት እዲነ መጥ-መጦረ

መምህር ዮሳን ጴጥሮስ

መምህር ዑመረዲን ኣሕመዲን

መምህር በሪህዋ የማኔ

እግል ልሄርሮ ዲብ ለትፈናተ ወክድ ታእሂላት እብ ነዘሞት ሸቁ ህሌት። እብ አሳሰ እሊ ዲብ አወላይ ደውረት 25 አዋልድ አንሳት ለልትረከበ ዲቦም 109 ሙደርሲን፡ ዲብ ካልኣይት ደውረት ህዬ 130 ሙደርሲን፡ ዲብ ሳልሳይት ደውረት መ 116 ሙደርሲን ክም አድሐረት ወሳይቀ ለሐብር።

ሸባብ

ነጃት ዑስማን

እብ ሞት ሐዮት ትመጽእ

2ይ ወናይ ደንጎበ ክፋል

ንዳል መሪር ወፍሬሁ ጥዑም ከምቱ ምን ተአከደው፡ እት ሰነት 1977 ህዬ አሻይር ሰእዮብ ሕርየት ለረኤነ ዲቡ ድኢክን፡ ሕርየት ለበዝሐው ሹሀደእ እንዴ ጠልበቱ ወነሰአት ቱ ለትመጽእ። ክመ ልትአመር እግል መጸባጥ አው መትሐራር ባጽዕ ብዙሕ ጀርቤታት ጋብእ ቱ። እግል መሰል ክመ ዲብ ለዐል ለዘከርናሁ እት ሰነት 1977 ኦሮት ምነ እግል ባጽዕ ትትሐረር ለገብአ ጀርቤቱ ለዐለ። ባጽዕ ዲብ ዐመልየት ፈንቅል ሌጠ ኢኮን ጀርቤ ሕርየት ለጋብእ ዲቡ፡ ብዙሕ ዐውል ቃሊ ሓር፡ ወቀዳም ዳፍዓም ዲቡ ሕነ። እት ሰነት 1990 እት ወሬሕ ፈብራየር እትለን አምዔላት ለዲበን ህሌነ። እብ ዐውቴ ዐመልየት ፈንቅል ለትበሸርነ ዲቡ ዐባይ ሙናሰበት ተ።

ለአርእሰ መክቱብነ፡ እብ ሞት ሐዮት ትመጽእ፡ ለልብል ቱ። አማንተ እለ ዮም ዲብ ኩብደ ነሐንብሰ ለህሌነ ሚነት ባጽዕ ብዞሕ እስትሸሃድ ድፋዕ ዲባቱ። ከእስትሸሃድ ምን ደፍዐናቱ ለሕርየትነ ረኩብነ፡ ባብ ሕርየት ህዬ ለእብ ፈራሰት ለትትአመር ዐመልየት ፈንቅል ዲቡ ለድፋዕ ቃሊ ዐውል ወምስክነ እብ ቀሊል ለልትሸረሕ ኢኮን። ታሪክ ዐመልየት ፈንቅል ዮም ኖሱ ልትሃጌ ሀለ፡ ዲብ ዐመለየት ፈንቅል ለጋብእ ፍንቱይ ታሪክ እግል ዐለም እብ ተማመ ከም ምስትንክር ቱ ለልሸረሕ። ኣቤ፡ እብ ሞት ሐዮት ትመጽእ፡ አወል ሞትነ ከመስከነ ዮም ህዬ፡ ሐዬነ ከዲብ መርሐለት ብነእ ወተዐሚር ንትረኩብ ህሌነ። ከሰበት እለ እብ ሞት ሐዮት ከም ትመጽእመ እግል ነኣምር ሀለ እግልነ። ኢኮን እግል ሕርየት፡ እግል ድራር ሐቴመ ላሊ ዐውል እንዴ ከፈልናቱ ለንደረር። እለ ዮም ክምሰል ጊማይ ቀይም ትመስል ለህሌት በሐር ሕበርበሮ ናይ ደም እቡ ክስሕት ዐለት።

ፈንቅል ሐቴ ምነ ቃሊ ዐውል ለተሀየበ ዲበ ወታሪክ ድቁብ ለአውረሰተነ ተሪክያይት ሙናሰበት ተ። ዐመለየት ፈንቅል ክሉ ባባት ሕርየት ለፋትሐት መንገአት እስትቅላልነ ወዐቦትናናት ከሰበት እለ ዲበ እሉ ደፍዐነ ዐውል ለትመጽእ ትዕስ ወለ ሐቴመ አለብነ። እግል ነኣምረ ለህሌት እግልነ እብ ሞት ሐዮት ከም ትመጽእ አኪደት ቱ። እለ በህለት፡ ለሐልፈ አጅያል እግል ሕርየት ወሰላም ምን አስተሸሀደ ዮም ላኪን እግለ ሐዲስ አጅያል፡ ለአጅያል ቀዳም ምን ሞተ እለ፡ ሕነ ዮም ዲብ ሐዮት፡ ብነእ ዐማር ወጠን፡ ተዕሊም ወመትቀዳም ዲቡ ፍሩራም ህሌነ። ባጽዕ፡ እት ሰነት 1990 እበ ገአ ዲበ ደማር ክሉ ክሉ፡ ክእነ ዮም ዲብ ዐማር እንዴ ትበደለት መአሰሳተ ወአርዛቀ ከምሰል እለ ትገብእ ልብለ ዐለ አለቡ። ፈድል ዋቂ ወዕጹም ውላድ ርሕመ ላኪን እለ ዮም እንርእየ ለህሌነ ሰኔት ርኢት ህሌት። እለ ዲበ እንቡታም ህሌነ 33 ሰነታተ፡ ከዲብ ሐጨር ወቅት እለ ለመሰል ተጠውር እግል ተአርኤ ናይ አማን ለለአትፈክር ጋር ቱ። ዮም ዔማት ተሰዲር አርዛቅነ እንዴ ገአት ምን ቀበት ዐድ ወካርጅ፡ ኔዋት ክሉ ወርደ ጋብአት ህሌት።

እለ ታሪክ ዐጃይብ ላቱ፡ አጅያልነ እንዴ ልትዋሮሱ ዶል እንርእዮም ዝያድ ደሚርነ ለረይሕ ጋር ቱ። ከእለ ንኢሽ ቅሰት እግል እዳግም እኩም። ዲበ እብ ሸቅል ዲብ ሚነት ባጽዕ ለተሐረኮ ዲቡ አውቃት፡ እብ ሃል ኖሼ አስከ እግሉ ኣምም ዐልኮ መክተብ ዲብ እገይሰ፡ ክልኦት መንደሊታት ምስል እሞም ትግበእ ወሕቶም ልትሃደፉኒ። ሰላም ሐቀለ ትብህልነ፡ ዲብ ቀበት ኤረትርየ ከም ኢነብሮ ተአክድኮ ምኖም። ዶል ትግርኘ ወእንግሊዝ ወዶልመ እሞም ገሌታይ እብ ዐረብ እግል ልትፋሀሞ ምስልዬ አንበተው። ሐቀሀ ለእሞም ሞባይለ እንዴ ፈትሐት፡ ሰለአሰ ገመኔ እት መጦር ሕድ ባርካት አርኤተኒ። ወዲብ አየ አካን ልትረከበ እት ትብል ትሰአለተኒ።

አናመ ምነ እለ እሸፍግ ዐልኮ ሸፋግ ሰኒ ሀድአኮ። እምበል ጎማት እተ ጠረፍነ ለዐለየ ናይ ሕሸመት ታሪክነ ለእንሸርሕ እበን፡ ሰለአሰ ደባባት ምን ቅሩብ አርኤኮሆም። ዶል ለዲበን በጽሐናተ ክሉ ሀለዮቼ ምስሎም እንዴ ትረሰዐው እብ ሞባይላት ወካሜራት፡ እግል ጆጓር፡ ኮማንደር ወታይገር እብ ሰወር ማን ወገለብ ዶረወን። አናመ እበ ውዳዮም ዝያድ ትረይሐኮ ወእባዬ ዲብ ሕሰርዬ ከም ኢገአው አስከ እለ ኣምም ዐልኮ ጀሀት ተሀርበብኮ ምኖም። ከሸዐብ ኤረትርየ ዲብ ዐድ ለሀሌ ወካርጅ እብ ታሪኩ ሕሱር ከም ቱ ለተአወድሕ እግልነ ሐቂቀት ተ። ከታሪክ ፈንቅል እብ አማን ሀለዮትነ ለአሰበተ ወሕርየትነ ለአከደ ከምቱ ሸክ ለአለበ አማንተ።

ዔማት፡ ክታብ ፈንቅል

መቃበለት ምስል ሻብ ኢብራሂም ዐብደርሒም መስኡል ሸባብ ሕሩም

2ይ ወናይ ደንጎበ ክፈል

ሰኣል፡ ኖሰኩም ዲብ ቀበት እለ እዳረት ደዋሒ ለህለ ታሪክ ዶል እንርኤ ብዙሕቱ ከአፎ ጸቡጡ ዲብ ሸባብ እግል ልትዐዴ ወሸባብ ታሪክ እግል ልውረሰ እብ ሰታት ሸቁ መ ከአፎ ህሌኩም?

በሊሰ፡ ክም መሰል እምነ ሓወ እድሪሰ ዓምር እትለ ህሌት እብ ነፍሰ ሐርብ ማይ እንዴ ጾረት ብዝሓም ሙናድሊን ምነ እሎም ለአሰትየ ለዐለያተ። እምነ ሓወ ዲብ ሳትሮታት ቅታል እንዴ ጌሰት ማይ ተአሰቴ ወአግቡይ ትመርሕ ክም ዐለት ለልትሀደግቱ። ዮም ላኪን ዓቤት ወደዕፍት እንዲኢኮን እትሊ ባካትነ ህሌት። ከምሰልሁመ መሐመድ ዐሊ ክሸ እትሊ ምንተሓቴነ ዲቡቱ ወብዝሓም እሊ ታሪክ ሓጠር ወፍርሰነት እሊ ናይ ዮም ሻብ እብ ታሪክ ወእብ ዐመል እግል ልድገሙ አዜ ሕነ ክም ማሕበር ሚ እንወዴ አምሰየት ሻባብ ለታሪክ ለልአምሮ ለእንብሎም ወዲበ ታሪክ ለሻረከው ነዕዝም። ወእምሰየት እንወዴ እሊ ህዬ ክም ንዙም ዲበ ማሕበር ክም በርናምጅ ጽቡጥቱ። ዲብ እለ ለልትቀደም ሐቴ ለታሪክ ለበዲር ለሐልፈ እግል ልብዴ ክምሰል አለቡ፡ ለሻባብ እሊ ዐዳት እሊ እንዴ ወርሰው ለመጽእ ገሌ ገሌ ለኢለትሐዜ ዐዳት እቡ እግል ኢልትቀሸሾ። ለገበይ ምን ቁሮረ እንዴ ትብገሰት እብለ በካት እሊተ ተሓልፍ ለዐለት ከአበውነ ህለው ዲቡ ሸቁ ለዐለው እሊ ዲብ እግማም እግል ለሓሉፉ ለጅተምየ ምስልነ ወለሓኩ እግልነ ህለው ከምሰልሁመ እማክን ዲቡ እንበጽሕ ወዝያረት እንወዴ፡ ክም መሰል ሳትሮታት ለዐለ ወመርከዝ እዳረት ጀማሂር ለዐለ እትሊ በካት ሕሩም፡ መድረሰት እተ ወክድ ለሀይ ለትአሰሰት ዲቡ፡ ከምሰልሁመ እብለ ገበይ ጻዕደ ሖርመት ፈልከት እትሊ እበ ማሕበር ንትሐረክ። አዜ ዲበ አምሰየት ለልትቀደም ሚቱ ቀደም መ አምሰየት ተንሲቅ እንወዴ። ወምን ቀዳምያም ሙናድሊን እንዴ ዐዝምነ ለሻብ ፋርሕ ወልዎቅ ክም ለአመሴ እንወድዩ። ከምሰልሁመ ለዐዳት ወሰዋልፍ እብ ክምሰል እሊ ተሃጀክከ ዲቡ ምንገብእ ይልሃሰ ወኢበሌ።

ሰኣል፡ ዲብ እሊ ለሴድየትኩም ምንቶም እግል ኒበል እንቀድር?

በሊሰ፡ ሴድያይ አለብከ ምንገብእ ክመ "በይኑ ልትሃጌ ወጽዑ አለቡ ወበይኑ ልሰዔ በድሩ አለቡ!" ለልቡለ በይነ እንዴ ሰዔነ እሊ እንብሉ ለዐልነ እግል ኒዴ ፍሬ እለቡ። ክም መሰል አዜ ምን ዐባይ ዐድ ሚርሐት ለወዴናሆም ብነ። ለታክያት እዳረት ደዋሒተ እግልሚ ለእፍረዐት ክሉ ሐንቴሀ ሰበት ቱ፡ ውዛረት ታዕሊም፡ ውዛረት ዓፍየት፡ ጀብሀት፡ ዴሸ ሸዕቢ (ህዝባዊ ሰራዊት)፡ ማሕበር አዋልድ አንሳት፡ ኖሱ ለማሕበር ሸባብ ክም መሳኡልየት እንዴ ኢገብእ ዲበ ማሕበር ጌምየት እንዴ አቅበለ ከድም። ከ እሎም ክም ጌምየት እንዴ ኢገብእ ምን ጂቦም እንዴ አፍገረው መ እግል ጅግረ ወብዕድ ንትበገሰ እንዴ ህሌነ ምን ጂቦም መውሉነ። እዳረት ምዴርየት እንዴ ኢተርፍ ምን ሙዲር ምዴርየት እንዴ አንበትነ ክሎም ከድሞ። ለንቁሳት ለህለ እግልነ ብዙሕ ምንማቱ ምን ደረጀት አቅሊም እንዴ አንበትከ እህትማም እግል ልትሃየቡ። አዜ ሕነ እብ ናይ ኖሰነ መባደረት ወሰዳይት ዲሸ ሸዕቢ ዲብ መዳርሰ እንዴ ግሰነ ዲበ ደብአ ዲቡ ወክድ ገሌ መትናየቲ እንወዴ ክመሰልሁመ ደርሶ እንዴ ህለው አምሰየት እነዝም። እምበልሁ ለኢዐለ እግልነ ናዲ እዜ ዲብ እሊ ወክድ እሊ እሱብድያሙ ህሌነ ወእንሻእለህ እትሊ ቅሩብ ወክድ ተምም።

ሰኣል፡ ሸባባት እግል ልክደሞ ወልምርሖ ገብአው ምንገብእ አምር ወዕልም ለአትሓዝዮም ከእንቱም ምህነት ወአምር እግል ልትዓንደቆ ሚትወዱ?

በሊሰ፡ ለንየት ክም እለ ለእለ ትቤተ፡ እሊ ሻብ እሊ እግል ልምራሕ ወልትመራሕ ገብአ ምንገብእ ቀደም ክሉቱ እግል ልትርኤ ህለ እሉ። ሕነ አዜ ኖሰነ እበ ናይ ማሕበር ኣክትበት ናይ ታሪክ እግለ ደረሰ ነህይብ፡ ብዕድ ናይ ምህናት አዜ እንሻአላህ ናይ ውዛረት ዓፍየት እቡ ድራሳት ለገብአ ህለ ለሸባብ ዲቡ እግል ልሻርኮ። መድረሰት ህሌት እግለ ዲብ እለ ናይ ምግባይት ደረጀት ወእብትዳእያት ወዓረዮ ህለ እግልነ። እትለመ ሻብ ብነ እብ ውዛረት ተዕሊም አሰክ ደረጀት ጃኢዘት ዐጀላት ህዮብቱ እትለ ለሐልፈት። እሊ አዜ እግል ኖሱ ለአትናይትቱ እግልሚ ለሻብ እግል ልንሸጥ ወእበ ማሓብር ሰዳይት ገብእ ክም ህሌት ልርኤ። እምበልሁ እሊ ናይ ጸሪብ ዕጨይ፡ ድራውሊኮ፡ ወለ መሰሉ ምህናት ለእት መደት ሰውረት ልትሃየብ ለዐለ ኢገብአ ምንገብእ አዜ እሊ ወእሊ አድሓርነ እግል ኒበል ይእንቀድርኒ እግልሚ ኢህላኒ። አዜ ላኪን ምን እለ ሰነት እለ ወሐር አመል ህለ እግልሚ ለእሸትራክ አደቀብከ ምንገብእ እበ እተይከ እግል ትክደም ትቅድር። ከለ ሰዳይት ህሌት ወካፊ ሳደይት ገብአት እግል ልትብህል ምንመ ኢቀድር ህመሌ ላኪን ኢህላኒ።

ሰኣል፡ ፈን ዶል እንብል ዲብ ሙጅተማዕ ተረቱ ዐባይተ ከእንቱም እሊ መጃል እሊ ዲቡ ሚ ወራታት ተአትጋይሶ?

በሊሰ፡ ለፈን ክመ እለ ቴልካሁ ርሑ ለቀድራቱ። ፈን ሞረ ናይ ሙጅተማዕቱ ወዕንታት ናይ ገቢል መቱ እግል ኒበሉ እንቀድር። እግልሚ ዲብ ሙጅተማዕ እግል

መስኡል ሸባብ ደዋይሕ ሕሩም አሰይድ እብራሂም ዓብደልርሒም

ተሓልፈ ለትሐዜ ልእከት ዶል ተሀሌ እግልከ እብ ሸክል ፈን ቀደምካሀ ምንገብእ ክልኤ ማዕነት ተሀይብ እብ ሐቴ ተአትፋግዕ ወኣብ ሐቴ ርሳለትከ ተሓልፍ። ከላዝም ፈን ሓቴ ምነ ለደቀባቱ። ውላድ እለ ዐድ ሹዓራእ ብዝሓም ዐለው ወሀለው፡ ምጸትኩም ሱደፍ ገብአት እንዲኢኮን እትለ እንዴ አዳሌናሆም ወጸንሐናኩም ዐልነ። ለፈን ዲብ ሕላይ ሌጣ እንዴኢገብእ ዲብ ዐዳት ወነባሪ ሙጅተማዕ ለረከዘ እግል ልግበእ ልትሸቁቡ ህለ።

ሰኣል፡ ሸባባት እለ ወጠን እግል ደማ፡ ፋሸ ወሓበነ እግል ልግብአ ሚ እግል ልግበእ ቡ ትብል?

በሊሰ፡ ለሻብ ክመ እሉ ትቤ እለን አማነት ለልሓዋጠ ውዛበት ዐማረ ለረፍዕ፡ "በዲር እግል ሐራረ ወአዜ እግል ዐማረ"! ለትብል ሰቅራት ዐለት እግልነ ምስለ ፍረቅ ናይነ ለትነዘመት። ሐቴ ለሙጅተማዕ ዎሮ ፈሀም እግል ለሀሌ እግሉ፡ ለሻብ ህዬ ክም ሻብ ሌጠ እንዴ ኢገብእ ክም ዎሮ ጼውራይ አማነት እግል ልርኤ ለማሕበር ኣብ ክሉ ጀሃት እግል ልትገናሕ ወመሳዓዳት እግል ትግበእ እግሉ፡ ብዕድ እትሐሶሰዩት ወበራባር ናይለ ማሕበር ክልዶል እግል ልግበእ፡ ወተንሲቅ ክለን ለከስሰን ጀሃት እንዴ ገብአ ለሻብ ምስል ተጠውር ለገይሰ ሐብሬ ወዕልም እግል ልትሀየቡ፡ ከምሰል እለ ማጽአመ ለህሌኩም ተውዕያት እግል ልትሀየቡ፡ ክም ሻብ ህዬ ኖሱ ለሻብ መትሀማል እግል ኢለርኤ፡ መትሀማል ዲብ ሰያደት ወጠን፡ መትሃማል ዲብ ሰድየት ግዱዓም ወመትሃማል ዲብ ክድመት ወጠኑ ወሻዕቡ እግል ኢለርኤ፡ ኖሱ ለሻብ ሚ እግል ልግበእ ቡ ምህተምም ወሪፍዓይ አማነት ክም ቱ እንዴ አመረ ህሌከ እንዴ ኢልቡሉ ህሌኮ ለልብል እግል ልግበእ። እምበሉ ለሻብ ዲብ ተዕሊም እህትማም ላቡ እግል ልግበእ እግልሚ ተዕሊም ኖሱ ለሻብ እብ እህትማም ለገይሰ እቱ እንዲኢኮን ኢትሐሰረ ምንገብእ ክም ኢረከቡ እንዴ አመረ ወክድ እንዴ ኢለአበዴ ዲብ ተዕሊም እግል ልፈድብ። ክም ካልእ ህዬ ለሻብ እትለ ለህሌነ ዲበ መደት ብነ ወተዕሚር ዶር ዐቢ እግል ለህሌ እግሉ ለጸር ናይ ክሉ ምንማቱ ተረት ሻብ ላኪን ለዐቢት ክምተ እግል ልፍህም።

ዩስፍ እድሪስ አሚር

ተመህ ቀደር

5ይ ክፈል

ምን ምእት ዐረብየት ሐርብ ለትከወነት ሐምለት ፈርዑን ትበገሰት። ምነ ፈዳብ ወምሔርባይ ላቱ ሐረስ ፈርዑን ክልኦት ምእት ፋርስ ዐለው ዲበ። ወእተ ሰልፍለ ቴቴ ልብል ለዐለ ስፉፎም ምስል ገሌ ምነ ኡመረ ወለመለልሂቱ ለመልክ መረሕ ዐለ። እብ አንክር ማኑ አሚር “ረዕኾፍ” ወእብ አንክር ገለቡ “አርቦ” ለቃይድ ዐለው።

ለሐምለት እግል ኒል እት አንክር ገለበ እንዴ ሐድገቱ ሸንክት ቅብለት አስክ መዲነት “ኦን” ተሀርበበት። ለምድር ለሀንቀላቀል ዐለ። አጭፋርለ ዐጅላትለ ዐረባቶም እምበል ሀዱድ ሐቴመ መስል ይዐለ። ግራም ለዐቦርግ ለዐለ አድብር ለመስል ረብረብ ፍንጌለ ምን መዲነት መነፍ ለግርም ለለአቀምት ወፍንጌለ ዐረባት ለጽዑን ዐለ። ወለ ፍራስ ለእተ አፍሩሶም ጽዑናም ዐለው ወለአጋር መሔርበት ለአስዩፎም እት መራክቦም እንዴ ሳቀለው ከወኒቶም ወአግሉቦም እንዴ ረፍዐው። ወድሩዓቶም እንዴ ለብሰው ገናድሎ ለዐለው ጋብእ ዐለ። ለሓለቶም ለልርኤ። ለቀደም ክልኤ ምእት ሰነት እግል ቅብለት ዐቢ ዐውቴ ለአድረረው ወውሕደት ትርድት ወለሐብን ታሪክ ለሰጀለው መሔርበት “ሚነ” ለአትዋይን።

እሊ ኩሉ ጽዋሮም ወሴፋሆም እንዴ ረፍዐው፡ እት ሐንቴ ማርሒት እሊ ስሙ ዶል ትሰሜ አልባብ ለለአርዐዴ ምኑ ወዕንታት ተሐት ለገንሕ ምኑ መልክ፡ ቀጸም ቀደም አሴረረው። ጀላብ ወራር አውመ ሐርብ ቅብላት ጄሽ ይዐለ እሊ ፊራሮሆም። ጀላብ ሓሰሮት ጀኔታይ ግርዝ ወድ ጥብ ወአስክ እለ ሸንቱ ጣህረት ወዕንታቱ ምን በርሀት እለ እዲነ ለበህርር። እብ ዛዐት ናይ ሳሕር ክም ዐዶ ናይ ለዐበ ዐርሸ ዲብ ልርአው ቀድረው። ሐቴ ምን መቃጠዐት ረዕ ለትበገሰት ፍርቀት ክምተ ሸክ ኢወደው። ሀቶመ ሰኒ ወአማን እት ቀሩቦም መጸው። አሰር ኦሮቶም ልትሳስዐው ለሀለው ፋራስ ክምቶም ሰኒ ትወደሐ እሎም። እሊ ነፈር እሊ አው ባድሮም ሀለ አውመ ሀዬ ልትካሮፉ ሀለው ትባሃሀለው። ሐር ክም ቀርበዎም ላቱ እሊ ሸክ እውዱዮም ለዐል ጋር ተማም ትፈጠነ እሎም። ለእተ ቀደሞም ትሰዔ ዐለ እሲት ዲብ ፈረስ እብ ብራቁ ለትጸዐነት ዐለት። ለሸላይክለ ረአሰ እንዴ ትፋተሐ ወትነፈሸ እብ ምረሐሬሀ እብ ውልዋል ክመ እተ ቤረግ ረፋርፍ ዐለ። ወምን ክትርመ ተዐበት ለሐለተ ባጥረት ዐለት። እሎም ለልትካሮፈ ዐለው እንዴ ዐረው እብ ምን ክል አንክረ ገበአው እለ።

እሊ ሀዬ አክል አሕድ ምስለ ምጽአት ፈርዑን ወጄሹ ሳደፈ። ለናይ ፈርዑን ጄሽ ገሌ ተሳዱም እግል ኢልሕሰል ሰበት ፈርሀው እብ ምልሃሁም ሀቶም ላቱ እሊ አዋምር ለሀይቦም ለዐለ ሰበት ኢደለዉቱ መስለኒ ባልመ ይሀበዉ። ከኦሮት ምኖም በዐል ሩትበት ዛብጥ አስኩ እንዴ ትቀደመ እብ ክርን ቀልዐት ክምእለ ቤለዩ፦

- ሕነ ቁወት ምን ሑራስ ኦን ሕነ። አዋምር ናይለ ዓቢ ካህን እግል ንነፍዝ ማጽኣም ሀሌነ እንቱም ሀዬ ምን አየ መዲነት እንቱም። ወሚ ተሐዙ ሀሌኩም?

ለመግለለ ዛብጥ ሰኒ አትሐረቀዮም። ከ “አርቦ” ተሀዲድ ወደ ዲቡ ወሐዘረዩ። ምናተ ፈርዑን ዕንቱ ሰበት ጨቅመ እሉ ሰኒ ሓርቅ እት እንቱ ትም ቤለ። ፈርዑን ለጀማዐት ካህን ረዕ ሰበት ፈቅደው እሉ ምነ ሐሩቀቱ ዲብ ተፍኪር ወአትዋያን ተዐደ። ከእግለ ዛብጥ እብ ምልሃሁ እግል ልትካበሩ ሰበት ሐዘ ትሰአለዩ፣-

- ወእለ እሲት ሚ እት ተሐዙ ትትካሮፈ ሀሌኩም?

ለዛብጥ ንኩድ እት እንቱ ክምእለ በልሰ ዲቡ፦

- አነ ለእቱ እትበገስ ሸቅል እምበል ርኢሰዬ ኦሮትመ ኢሓሰብ እቱ።

ፈርዑን ሓርቅ እት እንቱ፦

- “ለእሲት ጠሉቀ” ቢለዩ።

ለጅኑድ ደናገጸው። ወእት ቀደም ኦሮት ሰኒ ከጢር ላቱ ረኢሰ ክም ሀለው ሰበት ትየቀነው፣ ለእሲት ጠለቀወ ወሀተ ሀዬ እት ተሀራብጥ አስክለ ዐረብየትለ መልክ እንዴ ሰዔት እብ ፈርሀት እት ተሀልክብ እተ ሐንለ ዐረብየት እንዴ ወድቀት ክምእለ ትቤ፦

- ርድኣኒ! መንባዬ ርድኣኒ! ሐሰብከ ወዐይብከ ሀሌኮ እለ ጀማዐት ኢተሀበኒ።

“አርቦ” ለቃይድ ምነ ዐረብየት እንዴ ትከረ ከዲብለ ዛብጥለ ቁወት ቀርበ። ለሀይ ሀዬ እተ ፎቃዩ ዕላመትለ ንስር ወለ ሻረት ለፈርዑንየት ክም ረአ ርዕብ አተ ዲቡ። እተ ዶል ለሀይ ናይ ንዛም ወእሕትራም ብጥረት እንዴ በጥረ ሰይፉ ሐርጠ ከሰላም ዐስክርየት ወደ። ወእግለ ጀማዐቱ ክምእለ ቤለዮም፦

- ሰላም ቦሉ እግል እሊ ቃይድ ሐረስ ፈርዑን።

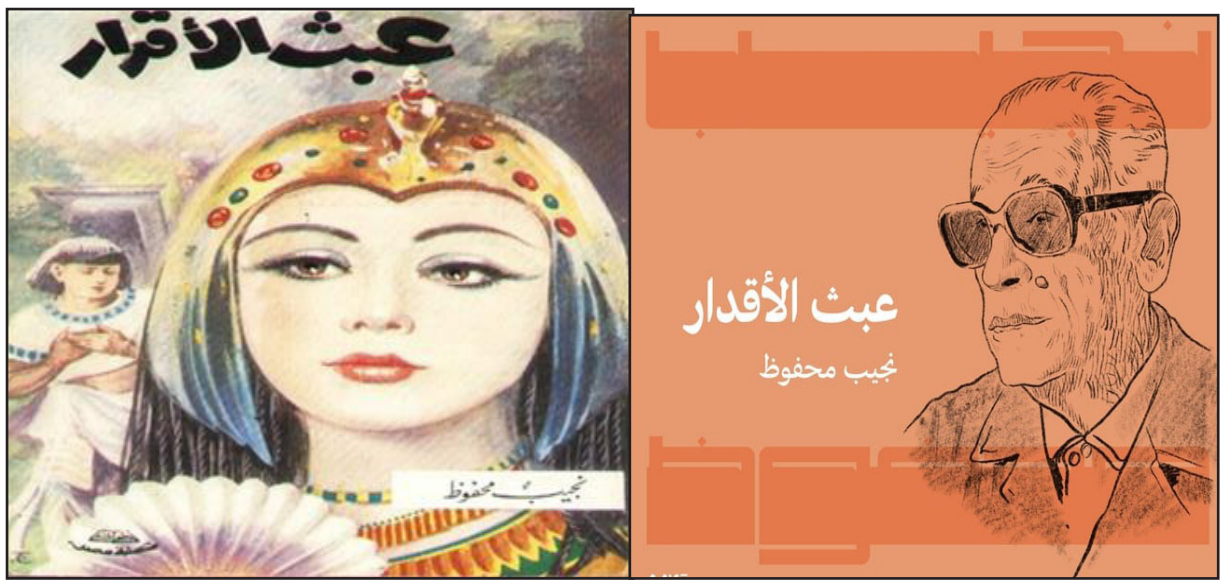

ማይ መንበ ክሎም

ዎሮት ለቢብ ለልትበሀል ነፈር ዐለ። አምዕል ሐቴ እት አካን ፍላን ነፈር ሰኒ ለቢብ ወእብ ለባበቱ ወዐቅሉ አግደ ስሙይ ክም ሀለ ሰምዐ። እስእኑ ዋጨለ ወአስኩ ትበገሰ። ዶል ለእለ በጽሐዩተ፡ ለነፈር እንተ ምን እንተ? ቤለዩ። አነ ለቢብ እትበሀል ከበርከ ክም ሰመዐኩ ምን አካን ፍላን እከ ዲብ ሐዜ ማጽእ ሀሌኮ ቤለዩ። ተማም አርሐበ እሉ ወመገሰይ ሀበዩ፡ ከገሌ እለ ለሐርቡ ነብረ እግል ልትዛቤ አስክ ሱግ ጌሰ።

እት ሰልፍ ዎሮት በዐል ጅብነት ረክበ። ጅብነት ብከ? ቤለዩ። ሰኒ ብዩ! ሔሳስ ለትመስል ጅብነት ሀሌት እዩ! ለእናስ ምስል ነፍሱ ቅሩብ ሐሰበ። ሃ ... የእ ከሐቀ እክል እሊ ክም መሰል ልትነሰእ ገብአ ላቱ አፎ ሔሳስ ይእዛቤ ቤለ?! ወእብላሁ አስክ በዐል ሔሳስ እንዴ ጌሰ፡ መለሃይ ሔሳስ ብከ ማሚ? ቤለዩ። በዐለ ሔሳስ ሀዬ ዐቢ እላ፡ ሔሳስ ምን ልብሉከ ሀዬ ሔሳስ ዜድ መስል ሀለ እዩ! ቤለዩ።

እላቱ፡ ቤለ ወምስል ነፍሱ እት ለሐሰብ ከሐቀ ክም መሰል ልትነሰእ ገብአ ላቱ አፎ ዜድ ይእዛቤ?! ቤለ። ወእባሁ አስክ በዐል ዜድ አተጀሀ። ዜድ ብከ ቤለዩ። ያሰላም ዜድ ትቤ? ዜድ ሳፈ እምበል ማይ ሐቴ ለኢመስል ሀለ እግልዩ! ቤለዩ።

ለእናስ አዜመ ምስል ነፍሱ፡ ከእለ ምን ገብእ ሐቀ ክም መሰል ልትነሰእ ገብአ ላቱ አፎ ማይ ይእነሰእ! ቤለ ወእባሁ አስክ ቤቱ እንዴ ዐቅበለ ዝብድየት ትናወለ ወምን ማይ እንዴ መልአየ ምስል ሐቤታት ክሰረት ያብሳት እተ ቀደምለ ጋሻዩ ከረየ። ወላ ሳደፈቱ ክለ ዳገመ እሉ። ለቢብ እለ ክም ሰምዐ፣ ናይከ ለባበት ለልትዓደል ክም ይሀለ እብ ኖሰዬ ተሐቀቅኮ ወትየቀንኮ ቤለዩ ወአስክ ዐዱ ተሀርበበ።

ተበሰመ

- ዎሮት ነፈር እግለ መለሀዩ እት ልትሰአል፡- ስመዕ መለሀይ። ለኬትበት እግል ሚቱ ገብእ ለክታብ ገሌ እብ ሃሉ ለኢትከተበ ሰፍሓት ለልሐድጎ ዲቡ? ቤለይ፣ ለመለሀዩ ሀዬ። እግ'ለ ቅራኦት ለኢለአምሮ እግል ልግበእ እንዴ ቤለ ሓድጋመን ሀለው ቤለዩ፣

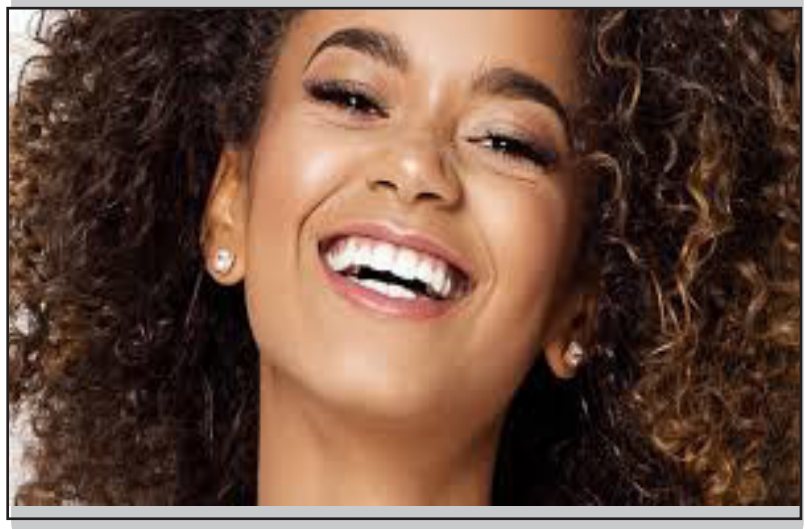

ፈን ወዓዳት

መሐመድ ዳፍለ

ሰ ́ነት ሕርየት

ዮም ኣትኒን ኣልዐስር ሐረት ኣቅብር ምሔርበት ኣስመረ፡ ሐቴ፡ ሰነት ሕርየት ለዕምረ፡ እግል ዳይመት ሕርየት ምን ዕምረ እብ ዕጹፋት ለለዐቤ ወቀይ ለሐድገት ሻበት ፈናኒት እት ሕቅፈ ኣቴት። ፈናኒት ሻም ጌሹ። እለ ንኢሽ ዐባይ እትሊ ምን ሰለሰ ዐስር ሓዋል ለኢሐልፈ ዕምረ ውላድ ሳልሐት ወስሚት፡ ሕት ሓቅፋይት ወመአክባይት፡ እም ፈታይት ወርሒመት፡ ሔልያይት ወምመስለት እንዴ ገብኦት እት ኣልባብ ኤረትርዩን መስከበ ኣዋፈሐት። ለዘት ሸቅለ እግል ነአዳውር ወእግል ንትዐጀብ እበ ዶል ኣንበትነ ላኪን ምዕል ሸፍገተ ምንእነ። እተ ሐዘን መሪር፡ እተ ምዕል ስርሓህ ኣላፍ ሐዘንታይ እተ ሐድረ ዲበ ዓደት ቀብር ሐጪር ተእሪክ ሐያተ ትቀረአ።

ሐጪር ተእሪክ ሐያት ሸሂደት ፈናኒት ሻም ጌሹ መንግስተኣብ

ሸሂደት ፈናኒት ሻም ጌሹ ምን ንእሽ፡ ኣፍ ምነ ከፍተት እተ ንሳለ እንዴ ኢተረትዕ ደለ እለ ሰምዐት ሕላየት ኣው ድግም ክም ሀሌተ እት ትደግመ እግል ዋልዴነ ወአዳመ ተአትፋጌዕ ወተሰሕቅ ዐለት። እብ ኣዳመ ወአግዋረረ ሰኒ መፈተይ፡ ምን እደይ ሕድ ልትካቦተ ለዐለው ደመተ እት ኣዳም ለሑብርት ጅነት ዐለት። ገሌ ምነ ኣዳመ “የሀው እለ ሻም ደረሳይት ሰኒ ፈዳቢት እግል ትግበእቴ ኢኮን!” ልብሎ እት ሀለው ብዕዳም ሀዬ “እለ ሻም ሔልያት ወሙምስለት ዐባይ እግል ትግበእቴ” ልቡለ ነብረው። ለልቡሎ ዐለው ሀዬ ኣርኤተ፡ ፈናኒት ዐባይ ወእምር ገአት።

ሸሂደት ፈናኒት ሻም፡ ምን ኣቡሀ ኣሰይድ ጌሹ መንግስተኣብ ወእመ ኣሰይደ መሊከ መሐመድዐሊ እት ዮም 14 ማዮ 1991 (10 ምዕል ቀደም ሕርየት ኤረትርየ) እት ሀምቦል - ሳሕል ትወለደት። ስ’ነት ምህሮ ክም በጽሐት ናይ መአንብታይት ደረጀት ተዕሊመ እት መድረሰት ሕድሪ ሰማእታት - ግንደዕ፡ ናይ ምግባይት ደረጀት ድራሰተ እት መድረሰት ሸምሲ - ግንደዕ፡ ናይ ካልእ ደረጀት ድራሰተ ሀዬ እት መድረሰት ኣሰመረ ሓፈሻዊ - ኣሰመረ 11ይ ፈሰል ኣተመመት ። ሐቀ እሊ ክም ሐወ ወሐዋተ ዋጅበት ክድመት ወጠነ እግል ቲዴ እት ሰነት 2012 እት ሐንቴ ክፈል ዴሽ 59 እት ገርገረ- ኣቅሊም ግብለት ተድራብ ዐስከሪ ወተዕሊም ስያሲ ነሰኣት።

ሸሂደት ፈናኒት ሻም ጌሹ እት ሸኡን ዓዳት ጀብሀት ሸዕብየት እግል ዲሞቅራጥየት ወዐዳለት እንዴ ትየመመት ክም ሔልያይት ወምመስለት እንዴ ገኦት እግል ትሸቄ ቀደም ኣንበቶተ፡ እት ፍርቀት ዓዳት ኣራግ ናይ ኣቅሊም ቅብለት በሐር ቀየሕ እንዴ ኣቴት ናይ ፈን ኣሻቃለ ወቅድረተ እግል ተርኤ ኣንበተት። ምነ እት ፍረቅ ዓዳት ሸኡን ዓዳት ጀብሀት ለትከምከመት እተ ኣሰክ ምዕል እስትሸሃደ እት ዐድ ወካርጅ እብ ትግሬ ወትግርኘ ብዙሕ ፍቴይ ወብሹል ፈርያት ቀደመት።

እለ ብዙሕ ንትጸበር ወእንሰኤ ምነ ለዐልነ ለእለ እንፈቴ ፈናኒትነ እምበል ፊነ ኣመት ኣለበ ትትፈንቴነ እት ሀሌት ሐዘንነ መሪርቴ።

ሻም እም ክልኦት ውላድተ። ወልደ ለንኡሽ ቀደሚሀ 5 ፈብሩወሪ ሳረሕናሀ ወእግለ ዮም 6 ፈብሩወሪ 2023 ዋልዴነ፡ ው’ላደ፡ ፈተቸ ወኣቃርበ እንዴ ተኣኩብነ እንሳረሐ ሀሌነ።

መክተብ ሸኡን ዓዳት ጀ.ሸ.ዲ.ዐ. እብ እስትሸሃድ እለ ሸዊተት ፈናኒት ዕዱሀ ሻም ጌሹ ለትሰመዐዩ ሐዘን እት ሸሬሕ፡ እግል ዓይለተ ወኣቃርበ ወክሎም ፈናኔን ኤማን ወሰብር ልተምኔ።

ዳይም ዝክር እግል ሹሀዳነ
ዓውቴ እግል ገቢል!!
ሻም ምስል ሻመ

ክል ምዕልከ እብ ዕላለ ወመውዲሀ፡ እብ መአበየ ወመፈተየ ወእብ ሰኔተ ወእኪተ ትመጽእ ወተሐልፍ። ለሐልፈት ሰምበት ንኢሽ 4 ፈብሩወሪ 2023መ፡ ምን እለ መራር እንዴ እንተ ለእንክሀለ ወሕነ ወሀተ ለኢንትፈናቴ ጠቢዐት እድንየ፡ ሸካፈ ነሰኣት ከሐልፈት። ምናተ ኢኣከለለት፡ እብ ዕምር፡ እብ መቅደረተ፡ ወእብ ዕሸረት ወራሕመት ሕሪት ሐሬተከ ዲብ ገፍተር ታሪክ ሰጀለት። ሐቴ ምነ ክም ሸትለት ፈን ጋምለት ዲብ ሰቦት ኣልወዋ ትበቅል ለዐለት፡ እብ ሀገጊት ትግሬ፡ ትግርኛ ወዐረብ ለተሐሌ፡ ሔልየይት ሌጠ እንዴ ኢትገብእ ሙመስለት ወመተልሀየይት ላተ፡ እብ ኣደበ፡ ራሕመት፡ እብ ሕሸመት ኣዳም፡ ፈተ ምህነት ሕላይ ወተምሲል፡ እብ መቅደረተ ውቅል፡ እግል ዐቦት ፈን እብ ዓመት ወሕላይ ወተምሲል ሀግየ ትግራይት ሀዬ እብ ፍንቴይ ለኢልትሐለል ጅሀደ፡ ዲብ ኣልበብ ሴምዐተ ወመተቅብለተ ወዝያድ ኩሉ ዲብ ልብ ክል መትሻቂተ፡ ሸንርብ መራር ለሐድገት፡ እተ ለትዘከረት ዕለት ሰዐት 3 ናይ ላሊ እመ፡ ሀተ ወለክልኦት ውላደ፡ ሐቀ 5 ምዕል ዲብ መናሰበት ዝክረት 33 ሰነት ዐመልየት ፈንቅል እብ ደሐን ንትረኤ ትፈናተው። ኣዳም ሳትት ወለካልቅ ናዩተ ወዴ።

ሀተ ክም ሕርመት ርሒመት፡ “ይማዬ፡ ሀሌኮ እግልኪ፡ እንሻላህ እግል ኣቅብለኪቴ፡ ኣነ እንዴ ሀሌኮ ዲብ ሐቴ እግል ሕገዘኪ ኢኮን!” እንዴ ቴለተ ረዳሀ እግል ትንሳእ፡ እት መላትሐ ወብሶተ ሐቀለ ሰዐመተ፡ ጽቤሕ ምድር ምነ ዲብ ባጽዕ ለዐለት ቤት መሔርበይት እመ መሊከ መሐመድዐሊ እንዴ ትበገሰው፡ ሀተ ወውላደ ኣሰመረ እግል ልእተው ሐድ 3 ኪሎ ምትር ሐቀ ተርፈ ምኖም፡ ዲብ መለዋሊት ዐርቤ-ሮቡዕ እብ ብቀት ምኪነት ለኣሰተሸሀደት፡ ፍቲት፡ ስሚት ወእምር፡ ሔልየይት፡ ወሙመስለት ሻም ጌሹ። ሞት እግል ኩሉ ወድ ኣዳም ሓቴ ምንማተ፡

ሞት ሻም ለበዐል ሻም ላኪን ፍንቲት ወመራርተ። ሞት ጥዕም ምንመ ኣለቡ፡ ሞት ሻም ጌሹ፡ ዝያደት ለተኣመርር ፍንቲት፡ ክልኦት ወላደ ምስለ ሰበት ዐለውቴ። ለወድ 6 ሰነት ደረሳይ 1ይ ፈሰል ወልደ ሚሎዲ ዘልኣለም፡ ምነ ለፈትየ እሙ እግል ልትረፍ ኢሐረ ከምስለ ሞተ። ሰምበት ዐባይ ዮም 5 ወሬሕ 2 ሀዬ እንዴ በድረየ እለ እድንየ ሐቴመ እንዴ ኢለሀርስ ምነ፡ ዲብ መቅበረት ሐዝሐዝ ጨበል እለ እሊ ምድር ለብሰ። ለወድ 8 ሰነት ዐቢ ወልዳ ላኪን፡ ለእሙ ወሐሁ ምንኣሹ ለኣጸበረቴ ብቀት ሞት እብ መሓክር ሐልፈቴ።

ለእብ ሀገጊት ትግሬ፡ ትግርኛ ወዐረብ ለተሐሌ፡ እበ ሕናነ ለተኣትሓሴ ክርንተ ወአደበ መፈተይ ዲብ ኣልባብ ሴምዐተ መስከብ ሕሸመት ለወዴት ሔልየይት ሙመስለት ወመተልሀየይት ወለት 31 ሰነት ሻም ጌሹ፡ ሐቀ ሕርየት እብ ሀግየ ትግራይት ሐቴ ወዲብ ደረጀት ፍሬ ለበጽሐት ሔልየይት ወለት ኣንሰይት፡ ምን ሴምዐተ ከብቴ ዐባይ ለዐለት እግለ፡ እብ ሐያተን ለሀለየ ሔልየት እብ ሀግያ ትግራይት ላተን ወዮም እብ ዕምር ልትቀደመ ለሀለየ፡ ሔልየት ከዲጀ ኣድም፡ ዜነብ ኣድም በሺር፡ ፋጥና ኣሕመዲን፡ በኪተ ዐሊ፡ ፋጥና ዑስማን፡ ዛህረ ዐሊ፡ እመ ኖሰ መሊከ መሓመድዐሊ፡ ፋጥነ እብራሂም ወብዕዳት ዌርሰይት ረክበየ ተኣተብል ለዐለት ሻም ጌሹ፡ እት ፈን ትግራይት ለዐለት እግለ ትምኔት ወመብጽሕ ብዞሕ እንዴ እንቴ፡ ረቢ ክም ሻኑ ወደ። እስትሸሃድ እለ ኣክል ኩሉ ትትሐሰብ ለዐለት ሻም፡ እብ ፍንቴይ እግል ሄራር ፈን ህግየ ትግራይት ከሳር ዐባይቴ።

ዲብ ለትፈናተ ወራታት ፈን መውሀብት መቅደረት ፍንቲት ክምሰል ዐለት እግለ እብ ፍዕል ለኣርኤት ሻም፡ ዲብ ፈሰቲሻል ኤረትርየ ሰነት 2010፡ ምነ እብ ለትፈናተ ሀገጊትነ ዲበ ሰነት ለሀለ ለፈረ ሐልየት ብዞሕ ለተሐረየ 10 ሐልየት ለሔሰት ሔልየይት እንዴ ትበሀለት ጃእዘት ቀዳምያም ዐስር (Top-Ten) ክም ትሰርጌ፡ ምስል ዴማታት ኣክባር ዐድ እተ ለወዴተ መቃበለት ሻርሐት ዐለት። ሻም፡ ሻም ፈን ምን እ’መ ወአቡሀ እብ ደም ክም ወርሰቴተ ለተሐብር። ሻም ወሻም ፈን፡ ምን ንእሻ ደረሳይት እንዴ እንተ ምስለ ለዐበ ምንማቴ፡ ትምኔት ሻመ ወሀተ ላኪን እብ ሸበቶም እንዴ ሀለው ትፈናተው።

ዲብ 14 ማዮ 1991 ዲበ ድጌ ሰውረት እት መደት ግድለ ታሕሪር ለዐለ ሀምቦል ለትወለደት፡ ክም ስሚተ መባጹሕ እመ ወአቡሀ ወትምኔት ልበ እግል ተኣትምም፡ ምለዐል ኩሉ እበ ሀግየ እመ ላተ ትግራይት፡ እምበላመ ደረሳይት እንዴ ሀሌት ለሸቄቴ ሸቅል ፈን፡ ዲብ ሰነት 2000 ወለት 9 ሰነት እንዴ እንተ፡ እግል ኣወል መደት ክም ለነአሸት ሙመስለት ዲብ ተምሲል ፍልም እምቤዕ እት ዕድረ ሻረከት። ሐቀሁ ዲበ ኣሰክ እለ እት ዝክርያት መትፈርጃዩ ነብር ለሀለ ፍልም ቤት ምን ዐርሽ መሰለት። ዲብ ለትፈናተ መራሕል ሕፍዘት ሕሸመት ሰያደት ወጠን፡ ወራታት ዐማር ወመጋበሀት ጸብኢት፡ ዲብ ቀበት ዐድ ወዲብ ካርጅ እት ድወል ኣሮቡ ሰዊድን፡ ኖርወይ፡ እት ሰዑድየ ዲብ ጀዳ ወርያድ፡ ዲብ ክዊት ውብዕድ ድወል ዐለም እግለ ለሀለ ሸዐብ ኤትርየ ሕላይ ወተማሲል ብዞሕ ለቀደመት ሻም፡ “ጐተና ሀድሞ” እበ ልብል ኣርእሰ ለትዳሌት ሕላየት ትግርኛ፡ ዲብ “ኳር ኣዋርድስ” ዕውትት ክም ዐለት ልትዘከር።

ሻም፡ ዲብ መናሰባት ዒድ ሕርየት፡ ዒድ ሹውሀዳእ፡ ሐቴ ሰብተምበር፡ ፈንቅል፡ፈሰቲሻል ወጠን ወብዕድ መናሰባት፡ ዲብ ዝክርያት ኣዳም ለነብር ዝያድ 40 ሐልየት ትግራይት፡ ወዝያድ 10 ሐልየት ትግርኛ ቀደመት። በነ ወምስል መሻቂታ ብዕዳም ምነ ለሐሌቴ ሐልየት ብዞሕ ለዝያድ 20 እብ ስወር ወክርን (እብ ክሊፕ) ለፈራ እግል ወጠን፡ ወጠንየት ወዓዳት ወታሪክ ለከሰሰ ፍሬ ፈን ለኣፍሬት ተ።

ሻም፡ እመ ሔልየይት ወአቡሀ ሙሲቂ ሰበት ቶም፡ ፈን ምን ንእሻ ምስለ ለታከበ፡ ሀተ ወሀቴ እብ ኣማነት ለታለው፡ እግል ምህነተ ወመጅተምዐ ለትፈቴ ወተሐሸም፡ እግል ዐውቴለ ለዐለ እግለ መባጹሕ መቅደረተ ወተጅርበተ እንዴ ኣትመቃርሐት እምበል ሕላሌ ለከድመት፡ ዲብ ሕላይ፡ ትልሀየ፡ ተማሲል መስረሕ፡ ድራማታት፡ ሐጪር ወምግባይ ሙሰልሰላት ወኣፍላም ለዐለት እግለ ተረት ውቅል፡ ጀሀረት ቀበት ከዋክብ፡ ዕጨት ጋምለት ኢተዐብር ቀበት ሰቦት እብ ፈርያተ ወዕምቦባሀ ለለኣተብለ፡ እግል ኩሉ ኣዳም፡ ይመ ወይቡ፡ ሓሎ ሐልቶ ወዐምቶ፡ ኣብዕቦ ወኣቦቶ ለትብል፡ ፈታዬ፡ በዐል መቅርሕዬ፡ እዴ ማንዬ ለትብል፡ ሰሓቅ ወቀልብ ናሴሕ ለኢልትፈንተየ፡ ለነአሸት ወለትፈቴት ሔልየይት ወሙመስለት እንዴ እንተ፡ ምስል ፈን ለዐለ እግለ ሻም ኣክለኒ እንዴ ኢትብል ምኑ፡ ምስል መትሻቂተ ለዐለ እግለ ሻም እንዴ ታክብ፡ ሻምለ ዲብ ዕምር ንእሻ ለወልደቶም ክልኦት ውሌዳመ ዲበ ለትትሐዜ ደረጀት እንዴ ኢተኣበጽሐ፡ ፍርድ ዐርቤ-ሮቡዕ ኣትካረመየ።

ሻም ክምሰለ ናይ ዲማሀ፡ ለዕላመት ፍርስነትነ ላተ ለኢትምሕክ ኮናት ኣፍ-ልብ ወነዳይት እት ኣባያም ሸዐበ እግል ትወርውር፡ እብ ሰይፍ ሜራሰ ኤማነ ብቀዕ እንዴ ትብርጅ ወተኣትሳቅር፡ እግል ዊረት ዐደ ወሸዐበ እምበል ዋለል እግል ትላጼ፡ እብ ጅበት ዕሰመት ወጠነ እግል ትሸነን ወተኣሸንን፡ እበ ጽዋረ ለዐለ ሰለሕ ፈን ኣባያም ሸዐበ እንዴ ፈለት ብሸራት ወዐውቴ እግል ተኣሰሜዕ እንዴ እንሰእየ፡ “እግል ዝክረቼ ለቀደም እለ ለኣፍሬኩሁ ፍሬ ፈን ለኣክል” ሰበት ቴለተኑ፡ ኣትኒን 6 ፈብሪዋሪ 2023 ዲብ መቅበረት ሹውሀዳእ ኣሰመረ፡ ለኢንትራከብ ሰብ እድንየ ወአልኣከረ እንዴ ገብኦነ ምንመ ትፈንቴናሀ፡ ሕላየ ወተምሲለ ዲብ ኣልባብናቴ ለነብር። እግልሚ፡ ለነብር ትንፋሴ፡ ወስገ ወዓጭም እንዴ ኢገብእ፡ ለእት ግራነ ለተርፍ ወለልትዘከር ተእሪክ ሐበን ቴ።

ሙሰ መሐመድ ኣደም(ወድ መንደር)

ኣድም ኣብሓሪሽ

ወጠንያይ ፈሪቅ ብድረ ዐጀላት ኣስክ ጋና ትበገሰ

ምን ዮም 8 ኣስክ 13 ፌብርዋሪ እት ዓሲመት ጋና ኣክረ ለገብእ ሻምፕዮን ጅግረ ዐጀላት ኣፍሪቀ እቱ ለሻርክ ፈሪቅ ዐጀላት ኤረትርየ ዓደት ስርሐ ገብኣት እሉ።

እተ ዓደት ስርሐ ሰፊር ዘመዴ ተኽሌ እተ ኣስመዐየ ከሊመት፡ ኣንፋር ፈሪቅ ጅግረ ዐጀላት ኤረትርየ ምን ጋቦን (ዱር ኣሚሳ ቦንጎ) እብ ናይር ዐውቴታት ምን ዔረው ኣሰናይኩም እት ልብሎም፡ ኣዚመ እት ብድረ ዐጀላት ኣፍሪቀ ለነስር እግል ልድጎሙ ከልምጽኦ ተምነ እሎም።

ሰፊር ዘመዴ እምበል እሊመ፡ እሊ ወጠንያይ ፈሪቅ እበ ኣዚ ቀንጾ ለህለው ሐዳይስ መበድለት መትጃግረት ዐጀላት ቃይም ሰበት ሀለ፡ ለዐቤት ሚዘቱ ክም ተ እት ሸሬሕ፡ ለነኣይሽ ምነ ዐባዩ ተጃርብ እግል ልንስኦ ትፋነዮም።

መደርብ ሕሩይ ፈሪቅ ዐጀላት ኤረትርየ ኣሰይድ ሳምሶን ሰለሙን፡ እግለ እት ዙር ጋቦን ለሻረከው መትባድረት ዐጀላት ሰለስ ብዕዳም እት ረኣሶም እንዴ ወሰከ ኣስክ ብድረ ዐጀላት ኣፍሪቀ ብጉስ ክም ሀለ እት ለሐብር፡ ኣዚመ ዐውቴታት ናይር እንዴ ረክበው እግል ለኣቅብሎ ትምኔቱ ሰኔት ሸርሐ።

ኣሰይድ ሳምሶን እንዴ ኣትሉ፡ ለፈሪቅ ዲብ ጋቦን ለወደየ ጅግረ፡ እትሊ ለትወቀለት ሕሸመት ለትትሀየቡ ጅግረ ዐጀላት ኣፍሪቀ ለትሰድዩ ክም ተ ኣብረሀ።

ካፕቴን ሕሩይ ፈሪቅ ዐጀላት ኤረትርየ መትባድራይ ሜሮን ተሾሜ፡ "ካፌ መትላማድ ዋድያም ሀሌ፡ እት ጅግራታት ሰበት ኣስመንኑ፡ በቃዐትነ እት ሓለት ሰኔት ሀሌት፡ ምን ክሊነ ለትዐወተ ልትዐወት፡ ዐውቴ ደውለትነ ሰበት ቱ፡ ክም ሜርሓይለ ፈሪቅ፡ ምን ቅባልነ ለሀለ ፍረቅ ለመጽኦነ ሀጁማት እት እጋብሀ፡ ለትትቀደረኒ እግል ኢዴ ቱ" እት ልብል፡ ቅድረቱ ዲበ ምንተሐቱ ለሀለው መትጃግረት ነኣይሽ እግል ለዐዴ ዱሉይ ክም ቱ ኣከደ።

ሕሩይ ፈሪቅ ብድረ ዐጀላት ኤረትርየ፡ መትባድረት ሄኖክ ምሉእብርሃን፡ ዳዊት የማኔ፡ ኤፍሬም ገብሬሂወት፡ ኣክሊሉ ኣረፋይኔ፡ ሜሮን ተሾሜ፡ ናትናኤል ብርሃኔ፡ ዩኤል ሀብትኣብ፡ ናሆም ዘርኣይ ወሚልክያስ ቅዱስ እቦም ለቁመ፡ መደርቦም ሳምሶን ሰለሙን እንዴ ገብኣቱ እትሊ ጅግረ ኣትያም ለህለው።

ምስለ ፈሪቅ ለገይሶ ፈረጅ መሐመድኑር ክም መካኒክ፡ ሰልማን ሐምዴ ክም መማቅኣይ ኣስዑድ፡ ወምን ወጠንያይ ፈደሬሽን ዐጀላትመ መምህር ጸጋይ ሰመሬኣብ ወዐብደለጢፍ ሳድቅ ኣስክ መዲነት ኣክረ -ጋና ብጉሳም ክም ሀለው ዕላቃት ዓም ፈደሬሽ ብድረ ዐጀላት ኤረትርየ ሐበረ።

ሻምፕዮን ጅግረ ዐጀላት ኣፍሪቀ ዎሮት ምን ዐባዩ ብድራታት ዐጀላት ናይለ ቃ'ረት እት ገብእ፡ ዮም ዓመት እግል 19ይት ኢነቱ እት ጋና ገብእ ሀለ።

ሕሩይ ፈሪቅ ኤረትርየ ቀደም እለ እትሊ ጅግረ ኣፍሪቀ ኣውካድ ብዞሕ ለሻረከ እት ገብእ፡ ዐውቴታቱመ ሑድ ክም ኢኮን ወሳይቅለ ጅግረ ለኣክድ። ሕሩይ ፈሪቅ ብድረ ዐጀላት ኤረትርየ፡ ሰንበት 5 ፌብርዋሪ ቱ ምን ገጽ ምሴ ኣስክ ጋና ለትበገሰ።

ጅግራታት ዐጀላት መዳርስ ኣቅሊም ምግብ ተምም

እብ ፈሬዕ ውዛረት ተዕሊም ኣቅሊም ምግብ ለትነዘመ ጅግራታት ማውንቴን ባይክ መዳርስ ምግባይት ወካልኣይት ደረጀት፡ እት ዮም 5 ፌብርዋሪ ዲብ ሻሬዕ ኣፍዐበት ባክ ከኒሰት ማርያም እበ ገብኣት ሳብዓይት ወናይ ደንንበ መርሐለት ክም ተመ፡ ምን መክተብ ተዕሊም ኣቅሊም ምግብ ለበጽሐተነ ሐብሬ ኣከደት።

ናይ ምግባይት ደረጀት ውላድ ዕምር 15 ሰነት፡ 30 ኪሎ ምትር መሳፈት እተ ትባደረው። እትሊ ጅግረ ህዩ ናኢብ ሙሴ፡ ኣሚናዳብ ወልደዮውሃንስ ክልኢቶም ምን መድረሰት ባና፡ ንፍታሌም ኤፍሬም ምን መድረሰት ሄለል ሰብተምበር፡ ሚልክያስ ጸሃዬ ምን ፊንላንድ-ሚስዮን፡ ሙሴ ኣብርሃም ምን መድረሰት ሓድነት፡ ወናታን ኣሰፋው ምን ደምቤ ሰምበል ምን 1ይ ኣስክ 6ይ ለኣተው ዐለው።

እብ ናይ ኣርበዕ መርሐለት ንቀጥ ክእሉል፡ ናኢብ ሙሴ እብ 33 ንቅጠት ኣወላይ፡ ካልኣይ ንፍታሌም ኤፍሬም ምን ሄለል ሰብተምበር እብ 25 ንቅጠት፡ ወሳልሳይ ኣሚነዳብ ወልደየውሃንስ እብ 22 ንቅጠት ዕዉታም ሀለው።

ኣዋልድ ምግባይ ደረጀት እት 12 ኪሎምትር ትጃገረየ። እትሊ ጅግረ፡ ኣወላይት ሲዶና ሀብቶም፡ ካልኣይት ሂልዳና ተኽለማርያም ክልኢተን ምን መድረሰት ደቂ-ተሸም (በሪኽ)፡ ሳልሳይት ልዋም ተኽሎም ምን መድረሰት ሕምብርቲ፡ ራብዓይት ራህዋ ሀብቴማርያም፡ ሓምሳይት ዊንታ ጸሃዬ ደቂ ተሸም /በሪኽ/፡ ወሳድሳይት ኤልሳ መልኣኬ ምን መድረሰት ከበሳ ጭዋ ተዐወተየ።

እብ ኣርብዒተን መራሕል ንቀጥ ክእሉል ህዩ፡ ኣወላይት ሲዶና ሀብቶም እብ 33 ንቅጠት፡ ካልኣይት ኤልዳና ተኽሌማርያም እብ27 ንቅጠት፡ ሳልሳይት ህዩ ዊንታ ጸሃዬ እብ22 ንቅጠት ሰልሲተን ምን መድረሰት ደቂተሸም -በሪኽ ዕዉታት ህለየ።

ናይ ካልኣይ ደረጀት ኣዋልድ 12 ኪሎ ሜተር መሳፈት ዲብ ትጃገረየ። እሊ ጅግረ ሹሻን ሀብቶም ምን መድረሰት ጸዕደ ክርስትያን ተዐወተት ዲቡ። ቤተልሄም ክፍሌ ምን ኢብራሂም ሱልጣን፡ ሲልቫና ወልደሚካኤል ምን መድረሰት ቀይሕ ባሕሪ፡ ዋሂድ ኤፍሬም ምን መድረሰት ኢሳቐ ተወልዴመድህን፡ ፊልያም ዮሴፍ ምን መድረሰት ደንደን፡ ራሄል ዑቅባይ ምን ጸዕዳ ክርስትያን፡ ምን 2ይት-6ይት ትረተበየ።

እት ኣርበዕ ለመርሐለት 33 ንቅጠት ለኣከእለለት ደረሳይት መድረሰት ጸዕዳ ክርስትያን ሹሻን ሀብቶም እት ገብእ፡ ካልኣይት ቤተልሄም ክፍሌ -ኢብራሂም ሱልጣን እብ27 ንቅጠት፡ ወሳልሳይት ሲልቫና ወልዴሚካኤል ምን መድረሰት በሐር ቀየሕ እብ23 ንቅጠት እት ልትዐወተ፡ እብ ፈሪቅ ህዩ፡ ኣወላይት መድረሰት ጸዕደ ክርስትያን 52 ንቅጠት፡ ካልኣይት በሐር ቀየሕ እብ 38 ንቅጠት፡ ወሳልሳይ ህዩ ፈሪቅ መድረሰት ደንደን እብ 32 ንቅጠት ተዐወተው።

ሰፊር ዘመዴ ተኽሌ ለኣትብገሰዮም ዕምር 16 ሰነት ወምኑ ወተሐት ካልኣይት ደረጀት 30 ኪሎምትር መሳፈት እተ ትባደረው። እትሊ ጅግረ ህዩ፡ መድሃኔ ዘርኢት፡ ናኦድ ወልደሚካኤል፡ ወሰናይ ተኸስቴ ሰላሲቶም ምን መድረሰት ቀይሕ ባሕሪ፡ ዳዊት ኃይትኦም ምን ኢሳቐ ተወልዴመድህን፡ ሳሙኤል የውሃንስ ምን መድረሰት ሰማእታት፡ ወዳንኤል የማኔ ምን መድረሰት በርከ ምን 1ይ-6ይ ኮላታ ኣተው።

እት ኣርበዕ ለመርሐለት እብ ክእሉል ንቀጥ መድሃኔ ዘርኢት እብ 25 ንቅጠት፡ 2ይ ናኦድ ወልዴሚካኤል ምን መድረሰት በሐር ቀየሕ እብ 21 ንቅጠት ወሳልሳይ ዳዊት ኃይትኦም ምን ኢሳቐ ተወልዴመድህን እብ 16 ንቅጠት ተዐወተው።

ለኣክራይ ጅግረ እብ ዕምር 17 ወምኑ ወለዐል ዐለ። 40 ኪሎምትር ዲብ ሰዐው። እትለ ጅግረ እለ ኣወላይ ዮናታን ተኽሌማርያም ምን መድረሰት እብራሂም ሱልጣን፡ ካልኣይ ማቲዎስ በርሄ ምን ርእሲ ዐዲ፡ ሳልሳይ ናሆም ኤፍሬም ምን መድረሰት-በርከ፡ ራብዓይ ሴም ነጸረኣብ ምን መድረሰት ሰምበል፡ ሓምሳይ ቤንሁር ተስፋገብሪኤል ምን መድረሰት በርካ፡ ወሳድሳይ ህዩ ኤርምያስ ዑቕባይ ምን መድረሰት ሰማእታት ቶም።

ፕሪመርሊግ እት 22ይት ሳምንቱ

ለድቁብ ፍረቅ እንግሊዝ እተ ሐልፈ ሰነብትመ ትልህያታቱ እትሉሉይ እስንቡት ቱ። ገሌ ፍረቅ እት ለዐርግ፡ ወገሌሁመ እት ለዐርብ ለትረአ ዲበ ሳምን ዐለት።

ምነ ኣስክ እለ ለተልህ ፍረቅ ለትረከበት ነቲጀት፡ ኤቨርቶን እግል ኣርሰናል 1-0፡ ብራይተን እግል ቦርኔማውዝ 1-0፡ ማንቼስተር ዩናይትድ እግል ክሪስታል ፓላስ 2-1፡ ብሬንትፎርድ እግል ሳውዝሃምፕተን 3-0፡ ዎልቭስ እግል ሊቨርፑል 3-0፡ ሌሴስተር ሲቲ እግል ኣስቶንቪላ 4-2፡ ቶተንሃም እግል ማንቼስተር ሲቲ 1-0፡ ኖቲንግሃም ፎሬስት እግል ሊድስ ዩናይትድ 1-0፡ ቀልበዎም።

ደሮን ለፈግረ ፍረቅ ፕሪመር ሊግ ምን እንረኤ፡ ቼልሲ ወፉልሃም 0-0፡ ኒውካስል ወዌስትሃም 1-1 ትፈናተው።

ሰቡረት ፕሪመርሊግ

1,	ኣርሰናል	==	50 ንቅጠት
2,	ማን-ሲቲ	==	45 ንቅጠት
3,	ማን-ዩናይትድ	==	42 ንቅጠት
4,	ኒውካስል	==	40 ንቅጠት
5,	ቶተንሃም	==	39 ንቅጠት
6,	ብራይቶን	==	34 ንቅጠት
7,	ብሬንትፎርድ	==	33ንቅጠት
8,	ፉልሃም	==	32 ንቅጠት
9,	ቼልሲ	==	30 ንቅጠት
10,	ሊቨርፑል	==	29 ንቅጠት

ፈንቅል፣ ገለድ ሕጡጥ!

ዲዛይን፣ ታእዛዝ ኣብርሃ
ስወር፣ ኣርሺፍ ፈፊዕ ስወር

ዐመልየት ፈንቅል 10 ፌብርዋሪ 1990